

Selles lehes:	Lusti lasteaia avati Põrnikate rühm	Tanel Puura vastutusel on Antsla valla kultuurielu	Külalehe toimetus vestles Helen Laidmaga	Linda rahvamaja juurde paigaldatavast teise kuke skulptuurist	Kohtumine loodus-fotograafi Janek Joabiga	Tiitli „Võrumaa aasta kodanik 2023“ nominendiks nimetati Raigo Inno	Kuidas küla kriisides toime tuleb	Urvaste küladevahelisest korvpalliturniirist
	lk 2	lk 3	lk 4	lk 5	lk 6	lk 8	lk 10	lk 11

Pärast põgenikekriisi, mis sundis kõiki riike üle vaatama heolupoliitika, pandeemiat, mis inimesed koju sulges, pärast Euroopas puhkenud sõda, mis on tänaseks paljud meie kontinendi riigid pannud arutama kohustusliku kaitsevõime taastamise üle, jääb vist eesolevalt aastalt oodata ainult marslaste rünnakut. Loodame ainult, et see hirm ei pane veel rohkem relvi soetama, õpetajate palkade arvelt näiteks.

Suuri kriise ei pruugi keegi suuta ette näha. Saame aga olla kindlad, et igasuguseid väikeseid probleeme ootab meid kuhjaga – kuid õnneks on ka nende lahendused paremini ette näha, eriti kui pead kokku panna. Praktiselt kõik inimesed, kellega Külaleht algavast aastast vestles, leidsid, et tuleb, mis tuleb, kuid ennast aidata saame siis, kui me rohkem mõtestatud koostööd teeme. Tuleb ühised eesmärgid paika panna ning siis ise nende poole liikuda. Ei tasu oodata, et riigivalitsus meie eest midagi ära teeb, mõnikord vastupidi, tehakse elu isegi raskemaks. Olgu näiteks Nursipalu harjutusväljak või RMK poolt segikeeratud suusarada või viimase aja mõtteviis, et tuleb ainult sõjaks ette valmistuda ning see, et mõned tahavad lapsi kasvatada, põldu harida, metsa majandada või kultuuri teha, ei mahugi enam tegevuskavadesse. Kõige selle vastu aitab see, kui üheskoos käed külge lüüakse. Heaks näiteks on praktiline Roosiku küla, kus oma inimeste tarvis soetati nii ühine generaator kui meditsiinipaan, rääkimata ühise asjaajamise käigus tekkinud koostööharjumusest ning avastamisest, kui mitmekesiste oskustega kogukond külas tegelikult on. Sellega saab ka suurte kriiside vastu, ükskõik millised need ka pole!

Külaleht on algusest peale veendunud, et meie valla kõige suurem rikkus on meie inimesed ning just seepärast paneme olulist rõhku kõigi tutvustamisele, kellel mõni eriline oskus, hobi või huvitavad teadmised on. Selles lehes leiame kaks meest nagu orkestrit, Raigo Inno ja Janek Joabi. Mõlema süda tuksub Antslale, siinsetele inimestele ja siinsele loodusele. Just seesugustel inimestel püsib kogukond, püsib meie vald elava ja hingavana. Võtkem neist eeskju: kui kõik Antsla valla juhid ning ametnikud kohaliku ellu niisuguse kirega suhtuks, siis ei vaataks me praegu Rõuge vallale alt üles, kes suutis Nursipalu polügoni osas riigi vähemalt mingisugust kompensatsiooni pakkuma veenda. Loodame, et Antsla kooli gümnaasiumiosa säilimisest saab edaspidi selline võitlus, mis meid kõiki ühe mütsi alla lööb. Meie keskkoolist on aastakümnete jooksul tulnud palju väljapaistvaid teadlasi, ajakirjanikke, kultuuri- ja äriinimesi, me võiksime olla näiteks, kuidas eriti äärealade elu arendamisel on keskkooliharidus oluline – ja kuidas me sellega hakkama saame. Seda enam, et tõusevad mured ka alghariduse osas: kuigi lasteaiaid inimeste pühadeaegse töö hinnaga valmis sõimerühma ruumid, siis kipub Haridusministeerium algharidust mikrojuhtima. Külaleht loodab, et lasteaiaõpetajatele jääb oma töö korraldamisel autonoomia alles ning vabariigi valitsus ei tule ette kirjutama, kuidas ikka õigem on mudilasi harida.

Meie inimesed on tegelikult alati vahvad ja aktiivsed olnud, ega asjata polnud siitkandi kolhoosid ka Nõukogude ajal õitsvad ning inimestel palju häid mälestusi ühisest tegevusest. Sestap on kindlasti omal kohal ka retropeod ja mineviku meenutamine – kuid ajalugu tuleks säilitada ja mäletada terviklikult. Üks lauapidu või „tellime Kobelasse ühe kuke veel“ mõjuvad arusaamatuna nagu need hüpeteetiliselt marslased. Oleme ka varem Külalehes rõhutanud vajadust oma ajalugu süstemaatiliselt säilitada ja mäletada, teha korda omaaegsete arhitektide projekteeritu ja valmistatu, leida originaalsele Eesti kunstile alati koht ja kasutusvõimalus. See kõik vajab kindlasti ka meenutustahvleid väikese selgitusega, kunas, kelle poolt ja millega seoses see kõik valmis. Nii hoiame kodulugu alal ning anname julgust noortele ikka oma asja eest seista, olgu ajad millised tahes. Uurides osutub, et sellest samast Kobela kukest alustades leiame palju põnevaid lugusid, võta ainult kätte ja kirjuta üles. Loodame, et meie uus kultuuri- ja noorsootöö spetsialist, põline vallakodanik, võtab meie ühiste mälestusmärkide teeraja ehitamise enda hoolde. Põhjalik suhtumine möödunudse kandub loodetavasti üle ka tänapäeva, ning aitab edaspidi vältida hea mõtte, kuid hõreda teostusega Tsooru suitsusauna juhtum – või kordi kallim Linda rahvamaja renoveerimine, kus ventilatsioonüsteemi puudulikkuse tõttu pidude ajal kah võib ennast arvata hoopis saunalaval olevat. Linda rahvamaja tulevik paistab lisaks ka jätkuvalt ebaselge: Boose selts kipub väsimata, Antsla valla kultuurikeskuse nominaalselt sama suur, kuid tõusvate kulude juures sisuliselt vähenenud eelarve ei luba samuti sisuliselt seda paika oma tiiva alla võtta. AVK tegusal meeskonnal on niigi käed tööd täis, et olukorras, kus kõik esinejad on hindu tõstnud, vallale mitmekesist kultuurielu pakkuda. Loodame, et Tartu Euroopa kultuuripealinnana tuleb siin toetajana appi.

Olgu suured või väikesed kriisid, kõige rohkem loodame, et algav aasta toob ka hoopis ootamatuid kordaminekuid. Sära silmadesse, julgust pealehakkamiseks – äkki seekord tuleb hoopis hea aastaring!

Antsla gümnaasiumi renoveerimisega paigaldatakse kõigisse ruumidesse ventilatsioon. Ventilatsioonist tunnevad puudu ka ehitustolmu sees viibivad töölised. Foto on tehtud Antsla gümnaasiumi kolmanda korruse koridoris 24. jaanuaril 2024. Fotod: Kalle Nurk

Antsla gümnaasiumi B-korpuse renoveerimine kulgeb plaanipäraselt

Kalle Nurk

Pool aastat tagasi jaanipäeva paiku anti Antsla gümnaasiumi B-korpusele Tartu Ehitus AS, algas koolimaja renoveerimine. Arvestades Antsla vallas varasemaid juhtumusi Linda rahvamaja ja Lusti lasteaia renoveerimisega, otsustas Külalehe toimetus teha seekord esimese ringreisi objektile, kui ehitustöödest pool aega möödab. 24. jaanuaril tegimegi ehitustööde koordinaator Janno Lombiga ringreisi majas ja põgusa vestluse koolimaja kõrval asuvas tema kontoris (soojakus).

Janno Lomp on suurte kogemustega meister. Ta on varemgi pidanud kaasajastama nõukogude ajal ehitatud koolimaju. Ühena neist nimetab ta Puhja koolimaja, mis oli ehitatud sama projekti alusel, ainult ühe korruse võrra madalam. Ka Puhja koolimajal on võimla osa.

Janno Lomp: Olen fir-

Janno Lomp.

ma Tartu Ehitus objekti juht. Antsla gümnaasiumi B-korpuse alustasime töödega möödunud aasta jaanipäeva paiku seinte lammutamisega. Võtsime maha kõik vaheseinad, demonteerisime aknad. Fassaaditöödega jõudsime lõpule enne talve. Majasein on paksem ja soojapidavam. Nende tööde käigus said paika ka uued palju helikindlamad aknad, sokklitööd jäävad kevadesse.

Praegu teeme sees maalritööd ja paigaldame kipsplaate.

Kogu töö kulgeb plaanipäraselt ja on kontrolli all. Ühtegi tööseisakut ega tõrget pole esinenud. Klassiruumid jäävad enamasti samad, kui mitte arvestada ruumi suuruste muutusi ja seda, et need on helikindlamad. Suuremate muutustena võib nimetada direktori ja õppealajuhataja kabinetti, keemia- ja arvutiklassi, samuti WCd. Majas saab olema ka lift. Igas klassiruumis ja koridoris saab olema kraanikauss.

Kui kõrgelt hindate renoveerimistöde tulemust?

Janno Lomp: Varem puudus majas ventilatsioon ja ülemistel korrustel tundsid ennast kui leiliruumis. Nüüd saame õhu liikuma. Ma ei tea küll täpselt varasemat olukorda, kuid hoone peaks saama 10% soojapidavamaks. Kuigi katlamaja jääb töösse, paigutame lisaseadmetena katusele päikesepaneelid.

Kes on need mehed, kes kõik selle töö ära teevad?

Janno Lomp: Keskeltläbi on objektile 25 meest kaheksast alltöövõtjast. Keerulisem töö ootab neid märtsikuus. Nimelt võtame 26. veebruaril üle esimese korruse. Võtame esialgselt plaanist kaks kuud varem ruumid üle, sest seal saavad olema tööd nii mahukad, et füüsiliselt poleks kahe kuuga jõudnud ära teha. Selleks ajaks peab söökla olema ümberkolitud teisele pinnale. Ka sealne töö algab nullist, ehk teisisõnu seinte lammutamisega.

Iga töö toob endaga kaasa üllatusi. Kuidas teil on läinud?

Janno Lomp: Mind on raske üllatada. Olen nõukogudeaegsete ehitustega väga palju kokku puutunud. See pole kellelegi uudiseks, et tolleaegsetes ehitistes on vajaka kvaliteedist. Küll suutsid mind üllatada pääsukesed. Pole varem kohanud pilti, kus pääsukesed on uuristanud akna veepileki alla augud ja sinna pesa teinud.

(Järgneb lk 2)

Antsla gümnaasiumi B-korpuse renoveerimine kulgeb plaanipäraselt

(Algus lk 1)

Pidime sealse töö mõneks ajaks peatama ja ootama, millal pojad pesast lahkuvad.

Üllatusena ei peaks tulema ka ehitustööde lõpptähtaeg, mis peaks saabuma 30. juunil. Põhitööd püüame lõpetada kuu aega varem. Juunikuusse jäävad mõõdistused ja vaegtöö. Traditsioonikohaselt kuulub nende tööde tegemiseks paar nädalat. Palju sõltub ka sellest, kui ruttu väljastab vallavalitsus kasutusloa. Arvan, et me kõik tahame rahulikult mööda saata jaanipühad ja selleks ajaks on meil majaperenaisele gümnaasiumi B-korpus tagasi antud palju ilusamana ja paremana.

Kõike pole võimalik ette näha, nõnda ka projekteeri-

Antsla gümnaasiumi klassiruumi seinad kaetakse kipsplaatidega.

misel. Kuidas seekord lugu on?

Janno Lomp: See on tõsi. Tööde käigus selgub mõnigi

tõsiasi, mida võiks teisiti teha. Mõnikord teeme varasematest kogemustest omapoolseid ettepanekuid, kuid iga päev

on kohal ka gümnaasiumi direktori asetäitja majandusosalal Talvo Kont, kes on väga asjalik ja teab mida vaja oleks. Neid ümbermõtlemisi on üldiselt vähe. Näitena võib tuua kraanikausside paigaldamise ettenähtust teise kohta, sama lugu oli ka seinapisikute ja valgustusega. Sellisel juhul võtame kõigepealt ühendust arhitektiga, seejärel kooskõlastame vallavalitsusega. Kui kõik nõusoleku annavad, teeme nii nagu kooli juhtkond soovib. Nemat teavad kõige paremini, kus muudatusi teha. Tore on praeguste tellijapoolsete inimestega koostööd teha.

Mis arvate sellest, et viimase ajal on väga sageli hakatud rääkima betooni panemisest?

Janno Lomp: Ehitajatele on muidugi hea, kui on, mida ehitada. Minu arvates on sellised jutud muutunud sõnakõlksuks ja ülepaistatuteks. Praegu on meil siingi kool vaikne, sest õpetajad streigivad. Siin ei tohiks küll põhjuseks olla õpetajatele väärilise palga maksmises ehitustööd. Ehitatakse igas valdkonnas. On kuidas on, aga Antsla vald saab igatahes väga heas seisukorras Antsla gümnaasiumi B-korpuse. Usun, et kõik saavad sellest palju õnnelikumaks.

Olles kohtumisjärgselt koduteel, oli südames hea ja kerge tunne. Antsla gümnaasiumis paistab kõik korras olevat. On mul ju endalgi kogemused võtta Tsooru rahvamajas saali, lava ja majaseise parkla ehitus-

tööde käigust. Mul oli algusest peale ettekujutus, millisena tahan Tsooru rahvamaja näha ja ometi pidime iga päev ehituse juhiga arutama, kuidas ja mis-moodi võiks teha. Selline hea tunne mul puudus, kui Antsla vald plaanis kindla peremeheta ja tulevikunägemusega ligikaudu miljon eurot investeerida Linda rahvamajja. Eks nüüd ole tulemused näha. Kasvõi selle näitena, kui ainult pidudeks kavandatud suure saali põrand on tantsimiseks sobimatu. Mis veelgi halvem, põrand kardab põrutust ja pallimäng saalis on välistatud. Mis küll ütles Linda kolhoosi esimees Arvo Taal, kui näeks Antsla vallavalitsust sellisena Linda rahvamajale uut elu sisse puhumas?

Lusti lasteaias avati Põrnikate rühm

Kalle Nurk

2. jaanuaril avati Lusti lasteaias uued rühma ruumid, kus hakkavad olema lastesõime lapsed. Külalehe toimetuse külastas lasteaiataju Maive Sinijärvega, et teada saada, kuidas on kulgenud uue rühma töö.

Maive Sinijärv: 2. jaanuar läks ootuspäraselt. See oli meil väga ilus päev, väga rõõmus päev. Lapsevanemad olid

nii õnnelikud ja tänulikud. Ja ka meie kollektiiviga rõõmus-tasime. Lõpuks sai see Põrnikate rühm valmis.

Kuidas kulgesid lõputööd. Millal jõudsite ruumid ära siustada?

Aasta lõpus olid nii jõulupühad ja aastavahetus. Nii mõnigi

töö tuli ära teha nendel aegadel. Tublid töötajad Margus Klaar ja Kalmer Valner pidid hästi palju vaeva nägema. Margus Klaar pidi paraku ka pühade ajal siin kohapeal käima. Mõõbel tahtis kokkupanemist ja ruumid sisustamist.

Kust te saite ruumi sisustused? Ega mitte kolikambrist?

Ei, kogu sisustus on uhiuued. Ainult mõned mänguasjad on teised rühmad annetanud, mis nende lastele enam ei sobinud, kuna vanuseaste suurem. Lisaks remondirahadele, panustas vald inventari soetamiseks umbes 12 000 eurot.

Kuidas hakkab mõjutama Lusti lasteaiasüsteemi, mida Vabariigi valitsus plaanib teha: kas sõimerühmade elukorraldamise lähenetakse hoopis teistest vaatevinklist?

Neid eksprompt kavatsusi, ettepanekuid, neid on tegelikult kogu aeg tulnud ka ministerruumi poolt alla. Seni, kuni on see eelnõu sildi all, ei tasu rääkida. Ma usun asjadesse, mis on vastu võetud ja kinnitatud.

Jah, kuulsin sellest ja mõtlesin ka meie peale. Meil on mõeldud selle peale, et nii lastel kui ka õpetajatel oleks hea. Meil lähevad lapsed oma õpetajatega edasi kuni koolini välja. Vahepealseid ühest vanuserühmast ülehüppamisi teise ei ole. Ma ei kujuta päris hästi ette, kuidas uues süsteemis, kui see tõesti rakendub, hakata pidama lastetehoidu. Mul on igas rühmas õpetaja töö ja ma ei saa muuta õpetajat üheks aastaks kellekski teiseks. Kuna uus süsteem ei saa olema kohustuslikuks, siis loodan, et meil lubatakse praeguse süsteemiga edasi minna.

Teil lasteaias alles viidi sisse süsteemi muudatus. Kuidas see kulgenud on?

Meil on sellega väga hästi läinud. Kõik on uue süsteemiga kohanenud ja harjunud. Õpetajad tunnistavad, et hea on hommikuti olla kolmekesi koos rühmas olla. Sellest aastast on meil kolm rühma, kus on õpetaja, õpetaja abi ja assistent.

(Järgneb lk 9)

Sõimerühmas tegelevad lastega kolm täiskasvanut. Pilt on tehtud mängutoas laste lõunauinak ajal. Pildil vasakult Põrnikate õpetaja abi Jane, kes on alati tähelepanelik, hoolas ja abivalmis ning on ise viie lapse ema. Lastele meeldib väga temale süle pügeda. Keskel istub õpetaja Kati, kes on kogunud pedagoog ja on kooli saatnud juba kuus rühmatäit lapsi. Lasteaias abistaja Kersti asendas sel päeval koolis olevat Põrnikate assistent Kadi. Kersti on nelja lapse ema.

Foto: Kalle Nurk

Kust õppida, kui vigu ei tunnista ja neist ei räägita

Kalle Nurk

Aastas on 12 kuud 365. päevaga (liigaastal 366 päeva). Päevad mööduvad ja elu veereb. Eestimaal eluse toovad kontrastset vaheldust neli aastaaga: talv, kevad, suvi, sügis. Elu Eestimaal oma sagedaste muutustega hoiab ohjad pingul. Vaevalt jõuab ühte rütmi sisse elada, kui pead valmistuma muutusteks. Et liikuv vanker püsiks tervena, tuleb seda aeg-ajalt kontrollida ja vajadusel lisada mäaret.

Nõnda on lood ka Antsla valla juhtimisega. Valla edasi liikumise suutlikkuse suurem kontroll toimub aasta lõpus enne majandusaasta lõppu. Nii ongi kujunenud detsembrikuu kokkuvõtte tegemise ajaks, et saaks mõõdunud aastale hinnangut anda. Kuidas aga saab muuta järgnevat aastat edukamaks, kui välditakse vigade tunnistamist ja neist ei taheta rääkida. Ütleb vanasõnagi, et vigadest õpitakse ja ei soovitata teist korda rehale astuda.

Võrumaa Teatajast ja Antsla Valla Lehest saame Antsla vallavanem Avo Kirsbaumi vahendusel teada, et Antsla valla oli 2023. aasta üpris edukas. Vallavanem hindas enda hakkamaast valla juhtimisel koguni hindega „hea“. Eks ole hinde panek subjektiivne, ole-neb, millisele kõrgusele latta seada. Oma tööd „heaga“ hin-

nates loetleb vallavanem üles aastaga tehtu: Antsla gümnaasiumihoone renoveerimisega alustamine, Lusti lasteaias ühe täiendava rühmaruumi valmimine, Linda rahvamaja soojapidavamaks muutmine, Tsooru järvele ainulaadse suitsusauna ehitamine, Antsla linnas Veski tänava kõnnitee rajamine ja Tsooru külas kergliiklustee valmimine. Antsla valla elujõulisuse näitajatenäimise vallavanem mõõdunud aastal Grossi toidupoe avamist ja Valga vallast ühe küla üle tulekut Antsla valda. Antsla Valla Lehes aastat kokku võttes kiitab vallavanem volikogu, kes oma otsuste tegemisega seisab kahe jalaga maa peal ning kellega on vallavalitsusel olnud konstruktiivne ja igati asjalik koostöö. Ainsa murekohana märgib Avo Kirsbaum valla lehes ära viimaste sündmuste

valguses elektri liikumist külast külla, kus mõnes külas oli vool ära nädalate kaupa. Jah, ega elektrikatkestused sõltu vallavanema, vallavalitsuse ega volikogu tööst, siin on hea näppu viibutada. Vallavanema aastalõpu kõnest jääb tõesti mulje edukast Antsla vallast. Kui keegi ei tõesta vastupidist, siis nii see ka on! Ajalugu aga on näidanud, et kontrollitaval meedial ja vabal meedial on suur vahe. Ühe näitena võime siinjuures tuua Võrumaal elamistingimusi muutev Nursipalu harjutusvälja laiendamise kajastamine meedia vahendusel. On see olnud Antsla valla leheski ühepoolne. Räägitakse vabast demokraatlikust Eestist, kus on sõnavabadus, aga Antsla vallavalitsus on moodustanud Antsla Valla Lehes avaldatavate lugude kontrollimiseks komisjoni, kes nopib välja lu-

gusid, mis vallavalitsusele pole meeltnööda. Sõnavabaduse piiramist kogesime ka aastavahetusel, kui ETV peatoimetaja Urmas Oru keelas ära öhtul eetrisse minema pidanud „Kinoteatri öhtuse Võõndi“ viimase lindistuse põhjendusega, et selle sisu on telekanali jaoks sobimatu. Kuigi saade telekanalile ei jõudnud, avaldas Eesti Päevaleht selle sisu täies ulatuses. Selgub, et sisu ei olnud sobilik mitte telekanalile vaid hoopis mõnele ametivennale. Telesaade „Kinoteatri öhtune võõnd“ kordas üle tõe, et demokraatliku ühiskonna toimimise eeltingimus on kommunikaatsioonivabadus.

Hendrik Kalm: „Vaba ajakirjandus on selle tingimuse saavutamise vahend ja eeldus. Iga organisatsioon, mis on nii tundlik oma maine suhtes, on eos nõrk organisatsioon. Kui

aga niimoodi toimib ajakirjandusorganisatsioon, siis on midagi ikka päris valesti. Kui igasugust ajakirjanduslikku kriitikat organisatsiooni aadressil võib tõlgendada tema maine kahjustamisena, siis kas me ei liigu siin tagasi mingisse eelmisse ajastusse?“

Kui edukas ikkagi oli mõõdunud aastal Antsla valla juhtimine? Nii Võrumaa Teatajas kui ka Antsla Valla Lehes on selles osas sõna saanud Antsla vallavanem Avo Kirsbaum. Kõik tema poolt väljaõeldu on õige, kuid avaldatu on tasakaalustamata, puuduvad vallavalitsuse ja volikogu juhtimisest tingitud vajakajäämised. Eks see ole nagu koolis kirjalikule tööle hinde panemine. Kui õpetaja töö hindamisel jätab arvestamata punasega tehtud parandused, siis tõesti saabki panna hindeks „hea“ või „väga hea“.

Antsla Valla Kultuurikeskuse järgmise aasta eelarve on sama suur

Kalle Nurk

Antsla valla rahvamajad on juba kaks aastat tegutsenud ühtse (Antsla Valla Kultuurikeskus) juhtimise all. Rahvamajade reform Antsla vallas on omapärane seetõttu, et siin algatati ühinemist altpoolt. Antsla Kultuuri- ja Spordikeskuse ning Uue-Antsla rahvamaja töötajad leidsid, et leibu ühte kappi pannes on nad palju efektiivsemad. Antsla vallavalitsus toetas algatust ja otsustas reformida kogu valla kultuuri. Antsla Kultuuri- ja Spordikeskuse uuele juhile Kaspar Kurvele anti ülesanne 1. jaanuariks 2022 võtta enda juhtimise alla kõik Antsla valla rahvamajad.

15. jaanuaril kohtusin Antsla Valla Kultuurikeskuse (AVK) direktori kohusetäitja Tanel Puuraga, kes oli rahvamajade ühinemise üks mõtte algatajatest. Reformi käigus kaasati rahvamajade ühendamisse ka Tsooru rahvamaja (kuigi Tsooru rahvamaja juhataja ei pooldanud rahvamajade ühtse juhtimise alla viimist) ja paadist visati üle parda nii Linda rahvamaja kui ka vallaülene spordi juhtimine. Viimased kaks on täna heidiklapsed. Selgusetu on, mis saab edaspidi Linda rahvamajast ja kes koordineerib pärast haridusnõunik Pille Raudami lahkumist valla sporditegevust.

Tanel, oled AVK direktor Kaspar Kurve kohusetäitja. Kuidas olid varasemalt seotud Antsla valla ja kultuurieluga?

Tanel Puura: Olen sündinud Antslas ja elanud kogu aja Vaabinas. Antsla keskkoolis sain põhihariduse. Mingi aja töötasin Tartus, kuid nädalavahetusteks tulid alati koju. Nüüd olen Antsla Kultuurikeskuses töötanud juba viis aastat. Juhtus nii, et olin

teinud just eelmise töökoha lõpparve. Uut väljavaadet mul veel polnud. Samal ajal kuulutas Antsla vallavalitsus välja konkursi Antsla Kultuuri- ja Spordikeskuse kunstilise juhi kohale. Kandideerin ja osutusin valituks. Kunstilise juhi ametikoht sai mulle uueks väljakutseks. Pidev kokkupuude suurürituste korraldamisega ja mitmekülgne tegevus teeb töö huvitavaks. Olen 20 aastat tantsinud segarahvatantsurühmas Siisik ja tantsin praegugi. Kultuurimajas tööle asudes võtsin üle ka Linda naisrahvatantsurühma juhendamise. Aasta hiljem soovitas kultuuri- ja noorsootööspsialist Merle Tombak mul läbi teha rahvatantsujuhtide kursust. Nüüd õpetan rahvatantsulisi algteadmisi Antsla gümnaasiumis. Koolis pole õnnestunud luua laste rahvatantsurühma, kuna lastel on palju muid huviseid, millega vabal ajal tegeleda.

Olid Antsla vallas rahvamajade ühise juhtimise alla viimise mõtte üks algatajatest ja nüüd juhid AVK tegevust. Kuidas on möödunud viimased kaks aastat?

Meil valitseb ühtne meeskonna tunne. Kuigi Kaspar Kurve vastutas reformi läbiviimise eest, tegutsesime juba siis ühise mütsi all. Põhjalikult sai kaalutud, kuidas ühinemist teha. Ühinemise mõtte ja positiivse laengu saime Otepää kultuurikeskust külastades. Tutvustasime läbiviidava reformi tulemit valla komisjonides ja volikogus. Kuulda on, et Otepää kultuurikeskustel läheb jätkuvalt hästi ja ise oleme ka väga rahul oma saavutatuga. Kahe aastaga pole olnud ühtegi üllatusmomenti ega negatiivset tagasilööki. Aeg on näidanud, et olime õigel teel, sest Eesti valdades on tõusvaks trendiks viia valla rahvamajad ühtse juhtimise alla.

Rahvamajade reformi tu-

Antsla Valla Kultuurikeskuse halduses on kolm rahvamaja. Kultuurikeskuse direktori kohusetäitja Tanel Puura vastutab 2024. aasta valla kultuurielu. Pilt on tehtud 8. jaanuaril 2024. Foto: Kalle Nurk

lemusel pidi kaasnema rahade efektiivsem kasutamine ja kultuurielu vallas muutuma mitmekülgsemaks. Möödunud aastal Kaspar Kurve rääkis, et AVK on kohustatud eelarvet tublisti kärpima. Kuidas lähete vastu uuele eelarve-aastale?

Kõik on OK. Oleme pearaamatupidajaga ja vallavanemaga AVK 2024. aasta eelarve läbiarutanud. Eelarve on võrreldes 2023. aastaga sama suur. Kuigi eelarve on sama suur, on artistid tõstnud hindu. Peame otsustama, kas kutsuda nimekas, aga kallim ansambel või eelistada meie rahvale vähem tuntuid esinejaid. Eelarve võimaldab külla kutsuda aastast ainult ühe kõrgemast klassist esineja. Tegelikult on head ka meile vähem kulukad ansamblid, peame ainult neid rohkem reklaamima. Suurte teatrite kutsumist takistab väike lava. Ja kui mahubki lavale, on pileti hind natuke krõbedam, sest saali ei mahu nii palju publikut, kui vaja oleks. Püüame valla kultuurielu hoida võimalikult mitmekesisena ja pakkuda

sedä kõigis rahvamajades, et rahuldada võimalikult paljude inimeste soove. Aasta alguses on paigas esimese kvartali kultuurikava, mida siis jooksvalt kogu aeg täiendame. Kindlasti saavad toimuma traditsioonilised üritused: Vabariigi aastapäev, vanavanemate päev, emadepäev, jaanipäev, jõulud. Jaanipäeval on pearõhk Uue-Antsla vana-aja jaanipäeval ja ka Tsoorus toimub pidu. Jõulude ajalgi mõtleme kõigile vanusegruppidele. AVK meeskond on abiks ka vallavalitsuse poolt korraldatavatel kultuuri- ja spordiüritustel. Nendest töömahukam on Antsla vallas augusti kuu lõpus toimuv Tartu 2024 raames toimuv üritus. (Tartu koos Lõuna-Eestiga on Euroopa kultuuripealinn 2024, kandes juhtimõtet Ellujäämise Kunstid. KL). Peame arvestama, et tänava kulmineeruv Tartu 2024 saab oma kultuuriprogrammiga meile olema üheks konkurendiks, mis võib rahvast meie üritustelt ära tõmmata. Kultuur on küll olnud kogu aeg doteeritav, kuid peame leidma võimalusi täiendava tulu saamiseks.

Antsla vallavanem Avo Kirsbaum kirjutas detsembri kuu Antsla Valla Lehes, et Antsla kultuurikeskusest saab Linda rahvamajale hea peremees. Kui suured kulud olete arvestanud Linda rahvamaja haldamiseks, kuidas mõtlete Linda rahvamaja saali kasutama hakata

Antsla kultuurikeskuse 2024 eelarves pole arvestatud Linda rahvamaja haldamise kuluseid. Linda rahvamaja haldamise kohta pole tehtud ühtegi otsust ja tõenäoliselt paneb vallavalitsus ise kokku Linda rahvamaja puudutava eelarve. Linda rahvamaja ei kuulu meie kohustuste hulka ja meie sellega ei tegele. Möödunud aasta lõpus korraldasime Linda rahvamajas kaks üritust, mis igati õnnestusid. Ka on tänava plaanis seda maja mõned korrad kasutada.

Kuidas on lahendatud teie alluvussuhte valla kultuuri- ja noorsootöö spetsialistiga?

Allun otseselt vallavanemale, kellega olen sõlminud töölepingu. Iga aasta kinnitab volikogu meile eelarve. Üldiselt on meil vabad käed teha seda, mida vajalikuks ja õigeks peame. Kultuuri- ja noorsootööspsialist Helen Laidma on rohkem nõuandja rollis. Meie omavaheline koostöö on väga hea.

Vallavalitsus kinnitas kevadel teie poolt esitatud rahvamajade ruumide rendihinnad. Kuidas olete järginud vallavalitsuse otsust ruumide rentimisel?

Vallavalitsuse poolt kinnitatud ruumide rendi hinnad on läbirääkimiste aluseks. Nii näiteks saavad MTÜd Pärliine ja Tantsutsoon kokkuleppe alusel põhitreeninguteks ruume tasuta kasutada, maksma peavad ainult laagrite ja lisatreeningute korral. Oleme inimlikult suhtunud rendiraha küsimisel. Näiteks ruumide rentimisel kaheks päevaks

tuleks kokku üüratu summa. Kui rentijal pole võimalik hinnakirja järgi maksta, lepime kokku hinnas, mis mõlemale poolele vastuvõetav. Kogutud renditasu eest on meil võimalik maja üleval pidada. Vald ei jõua kõike kinni maksta maksumaksja raha eest. Mingi osa peavad panustama ka ruumi kasutajad.

Millega te tagate kokkulepete läbipaistvuse?

Kokkuleppe hindade väljakujunemist meil kirjalikult fikseeritud pole. Ruumi rent tasutakse vallavalitsuse poolt koostatud arve alusel. Küll on mul olemas Antsla vallavalitsuse otsus MTÜde Pärliine ja Tantsutsoon ruumirendist vabastamise kohta. Ise oleksin ma selle olukorra teisiti lahendanud. AVK on Antsla vallavalitsuse allasutus ja peame alluma vallavalitsuse otsusele. Vallavalitsusel on meist palju laiaulatuslikum vastutus ja põhjalikum ülevaade.

Milliste soovidega lähete vastu algavale aastale?

Sooviksin, et valla rahvas ja kaugemaltki leiaksid ikka tee meie rahvamajadesse. Korraldame üritusi ikkagi neile, mitte iseendale. Soovime pakku võimaluste piires kõige paremat. Mida rohkem inimesi kohale tuleb, seda suuremat innustust saame edaspidiseks tegevuseks.

Kust te võtate teadmise, mida inimesed soovivad?

Ega täpselt teagi. Kui valla rahvalt küsiksime, saaksime 3500 erinevat vastust. Järeldame kogemustest, mis toimib, kuidas ja millal. Kes tahab kultuuri nautida, saab ka Antsla vallas seda teha. Kes aga ei taha, leiab virisemiseks alati põhjuse. Varasematel aastatel on tehtud rahvaküsitlusi, kuid saadi vähe tagasisidet. Muidugi võiks küsitlust uuesti korrata. Alati ei lähe inimeste soovid kokku meie rahakoti suurusega.

Antsla valla areng peaks olema iga vallavalitsuse töötaja ja volikogu liikme südameasi

Kaspar Kurve

Arengu- ja planeerimiskomisjoni päevakorras oli tõepoolest määras, mis puudutas investteeringute kava. Muudatusettepanekute tagasilükkamiste põhjendused vallavalitsuse poolt olid komisjoni liikmete arvates arusaadavad.

Mis puudutab arengukava üldisemalt, siis kindlasti ei tohiks tegemist olla mingisuguse tüütu kohustusega, mis on vaja

kuidagi kokku panna ja siis see sennapaika jätta, vaid vastupidi.

Ma olen alati olnud seisukohal, et nii üksikisiku, kui ka valla perspektiivis on äärmiselt oluline küsida, kus ma tahan ennast/oma omavalitsust mingi x arv aastate pärast näha ja olles selle enda jaoks selgeks mõelnud, siis analüüsima, mida ma täpselt selle jaoks tegema peaksin.

Meie valla üks suur probleem on selles, et meil ei ole oma korralikku lugu, miskit, mis paneb meid teistest eristuma. Miskit, mis looks siia piirkonda lisandväärtust, mis omakorda tooks siia noori, ettevõtjaid, turiste jne. Me võime arengukavasse kirjutada mida iganes ilusat ja kõlavat, aga kui meil puudub strateegia selle saavutamiseks, ei ole sellest

suurt kasu.

Minu enda ja suurema osa vallavalitsuse/volikogu liikmete nägemused Antslast, selle kuvandist ja edasise arengust, pahatihti ei kattu, aga see on (munitsipaal)poliitika puhul pea paratamatu. Ma ei ole kunagi teinud saladust sellest, et minu nägemuses peaksime me end brändima (ja ka olema) Eesti kõige rohelisem omavalitsus – meie looduskeskkond on juba absoluutne ime. Teiste sõnadega – pool tööd on juba meie eest tehtud. Aga ma annan endale aru, et äärmiselt lihtne on kõike kritiseerida, samas, kui tahta midagi muuta, tuleb ise (nt järgmistel valimistel) rohkem pingutada, praegu suunavad protsesse teised inimesed (igaks juhuks mainin siinkohal, et pean, vaatamata maailmavaatelistele erinevuse-

tele neist kõigist lugu).

Toon ühe näite. Antsla valla oli võimalus eristuda ja olla teenäitajaks – tegime petitsiooni, millega palusime Antsla valla KAH-aladel (kõrgendatud avaliku huviga alad – Kasumõts ja Haabsaare jahimaja ümbrus) lageraieid mitte teha. RMK, absoluutselt ootuspäraselt, oli selle vastu ja volikogu liikmed noogutasid RMK plaanidele kaasa. Mis kasu saab inimene, meie vald või keskkond sellest, et Kasumõtsas peagi lageraielandid haigutavad, see jääb minu jaoks täielikuks müsteeriumiks. Muide, nüüdseks on asjad liikunud nii kaugele, et KAH-alade lageraiekeeld kasvatatakse ilmselt ka seadusesse kirjutada.

Mulle tundub, et me kas ei viitsi enda õiguste ja elukeskkonna eest võidelda või lööme

lihtsalt käega, mõeldes, et meist niikuinii midagi sõltu. Aga alati peab pingutama, isegi kui lõppresultaat ei pruugi meeltmööda olla. Heaks näiteks on Nursipalu, kus Antsla vallavalikogu EI SUUTNUD kujundada seisukohta harjutusväljaku laiendamise suhtes. Pead ma pakule ei pane, aga olen üsna veendunud, et kui poleks olnud MTÜd Meie Nursipalu ning Rõuge vallavalitsust, kes pidevalt teemaga tegelesid ning seda üleval hoidsid, ei räägiks me täna ka kahe miljoni euro suurusest ühekordsest rahalikuks müsteeriumiks. Muide, mille me riigilt saime (ja millest praeguste plaanide kohaselt ei kulutata sentigi laienemise tõttu kõige rohkem kannatavate inimeste ja külade abistamiseks).

Järgmine suurem võitlus võib vabalt olla gümnaasiumi-

osa säilimine Antslas. Kaks eelnevat näidet ei sisenda minusse just liiga palju optimismi, et vajaduse korral oleksime me valmis võitlema oma valla hariduse nimel, aga tahaks väga loota, et ma siinkohal eksin. Sest gümnaasiumi sulgemisest Antsla valla täieliku hääbumiseni ei ole just väga pikk samm.

Antsla valla areng peaks olema iga vallavalitsuse töötaja ja volikogu liikme südameasi. Just selle jaoks ongi inimesed vastavatele ametikohtadele valitud/tööle võetud. Ja seda tööd tuleb teha pühendumuse ja kirega, teistmoodi ei ole võimalik. Ja teistmoodi ei ole ka mõtet, sest Antsla vald väärrib pühendumult oma töösse suhtuvaid ametnikke. Soovin kõigile jõudu ja eesmärgipõhist tegutsemist!

Külalehe toimetus testis Antsla valla kultuuri- ja noorsootöö-spetsialisti Helen Laidma avatust

Kalle Nurk

Möödunud aasta teisel poolel langetasid Antsla valla kaks spetsialisti, kultuuri- ja noorsootöö-spetsialisti Merle Tombak ja haridusnõunik Pille Raudam otsuse, tööle asuda mujale. Antsla vallavalitsus leidis Merle Tombaku asemel Helen Laidma. Külalehe toimetus vestles 10. jaanuaril Helen Laidmaga. Soov oli teada saada, kui palju on valla uus spetsialist jõudnud end oma uue tööga kurssi viia ja kui avatud on ta meediale.

Milliga sa tegelesid enne Antsla vallavalitsusse tööle tulekut?

Helen Laidma: Loen enast põliseks Antsla valla inimeseks. Lapsepõlv möödus Pihleni külas.

Põhihariduse sain Kuldre koolist, jätkasin aasta aega õpinguid Antsla gümnaasiumis, aga kuna minu üheks huvialaks on sport ja käisin ka Võru spordikoolis, kolisin õpingutega üle Võru Kesklinna gümnaasiumisse. Kergejõustikus minu sporditulemused olid keskpärased. Trumpaladeks olid keskmajooks (400 meetri tõkkejooks ja 800 meetrit) ja krossijooks. Eesti meistrivõistlustel noppisin 5.-6. kohtasid, Rukkilille mängudel olin korra isegi kolmas.

Pihleni külast tõi mind Tsooru elukaaslane, et siin siis üheskoos kodu luua. Meie peres on seitsme-aastane tütar Emili ja kohe kahe aastaseks saav poeg Eston.

Minu tööpõld algas Võru

Helen Laidma asudes Antsla vallavalitsuses tööle kultuuri- ja noorsootöö spetsialistina, sai kohe ülesandeks vedada Antsla vallas Euroopa kultuuripealinn Tartu 24 programmi. Programmi vedamine on väga vastutusrikas ja töömahukas. Pilt on tehtud 10. jaanuaril 2024. Foto: Kalle Nurk

maavalitsuses, kus koolis õpides praktika ajal asendasin kantselei peaspetsialisti. Laste sünnid ja nende kasvatamine töid ellu mitmeid töökohavahetusi. Nii puutusin kokku Antsla eraettevõtlusega ja Rõuges noortekeskuse tööga. Viimased neli tööaastat olin Võru töötukassa karjäärspetsialist. Olen väga tänulik viimaste aastate töökogemustele. Kuigi olin võtnud Tsoorust suuna Võru poole, oli sooviks, et lapsed käiksid Antsla valla lasteaias ja õpiksid Antsla gümnaasiumis. Kui Antsla vallavalitsus kuulutas välja konkursi kultuuri- ja noorsootöö-spetsialisti kohale, otsustasin kandideerida, mõeldes ka laste heolule. Ma ei kahetse valikut, sest esimesed 2-3 kuud on olnud väga ägedad.

Merle Tombaku viimase aja üheks tööülesandeks oli Antsla vallas Euroopa Kul-

**tuuripealinn Tartu 24 kaas-
urituste organiseringimine. Millise teatepulga üle võtsid?**

Olukord on OK. Kuna projekti rahastavad Eesti Vabariik ja Euroopa Liit, siis on projekt üsna bürokraatlik ja dokumendimahukas. Antsla vallas kulmineerub projekt augustikuu lõpus, mis peaks saama väga vinge. Soovitan inimestel piletid soetada nende sündmustele.

Augustikuu lõpus toimuv on jagatud kahte ossa. Põhi- projektiks ongi „Elamusõhtu – kirev Linda“. Selle õhtu lavastajaks on Tarmo Tagamets, helilooja ja muusik Vootele Ruusmaa tuleb välja oma uusloominguga (loominguprotessid praegu juba käivad). Siseruumides toimub pika laua pidu, mis saab olema 70-80aastate aegne kolhoosipidu koos Kalmer Tennosaarega ja Est-

raadiraadioga. Sellest peaks kujunema eriline ja meeleolukas õhtu.

Paralleelselt põhiprojektiga käivitub teine, kolme järve projekt: Väike- Boosejärv, Uhtjärv ja Ähijärv. Väike- Boosejärv kattub põhiprojektiga. Uhtjärve ääres kohtume Elina Netšajeva ja muistendjuttudega. Uhtjärve ääres toimuv on Kati Velneri õlu.

Ähijärve ääres Lilian Freibergi ja Kaspar Kurve abiga suuname pilgud sealsete järvede floorale ja faunale, et lähemalt tutvust teha järvede elustikuga – toimub perepäev.

Millistest summadest me räägime?

Tegemist on suhteliselt suurte summadega. Kirev Linda eelarve küündib ligikaudu 52 000 euroni, järvede projekti elluviimiseks saame arvestada umbes 19 000 euroga.

Augusti kuu lõpus avatakse Linda rahvamaja ees ka Kuke skulptuur. Miks just kukk?

Sügisel tähistasime Linda rahvamaja 50 aasta juubelit. Linda rahvamaja ehitas Linda kolhoos, mille vapil oli kaks kukke. Üks kukk on juba olemas. Otsustasime rahvamajale teha veel täiendava kingituse uue kuke näol, mis peaks sümboliseerima Linda rahvamaja uue ajastu algust.

Tõsi, minule tulid üllatuseks sotsiaalmeedia kommentaarid kuke ümber. Ju on kommunikatsioon olnud mõnevõrra lünklik. Minu teada on sellest mõttest varasemalt kogukonnaga siiski räägitud. Selgituseks

on plaanis teha väike tutvustav artikkel. Alati saab projekti paremini kommunikeerida. Peab ütlema, et meeskond, kes selle projektiga seotud, on teinud väga palju ja head tööd.

Sinu üheks huvialaks on sport. Rahvamajade reformi tulemusena ei ole Antsla Kultuurikeskus enam seotud spordiga, sellega tegeles haridusnõunik Pille Raudam, kelle töökoht on praegu täitmata. Kuidas hindad spordi olukorda Antsla vallas?

Tõsi, valla eelarves on mõningad spordisündmused, mille läbiviimise eest vastutas haridusnõunik Raudam. Olen küll asendanud oma põhitöö kõrvalt Pille Raudamit ning lõpetanud pooleliolevaid projekte. Näiteks korraldan koostöös Hauka Veloklubiga 13. jaanuaril toimuvat talispordipäeva. Ma pole jõudnud ennast kurssi viia, millises seisus on Antsla vallas sport, et sellele hinnangut anda. Olen mõne spordiga seotud küsimusest teadlik. Näiteks on lahendamisel jõusaali kasutamise küsimus, et võimaldada inimestel jõusaali kasutamist.

Külalehes on üles tõstatatud rahvamajade ruumide renditus. Kui palju oled kursis selle teemaga?

Jään vastuse võlgu. Rahvamaja ruumide rentimisega tegeleb Antsla valla Kultuurikeskuse juht.

Avalik saladus on, et viimased aastad on Linda rahvamajaga tegelenud vallavanem, abivallavanem ning kultuuri- ja noorsootööspetsialist.

Nüüd oled Merle Tombaku asemel. Millises otsustusjärgus on Linda rahvamaja tulevik?

Antsla vallavolikogu on maha hääletanud Linda rahvamaja kasutamise andmise enampakkumise korras. Nüüd peab vallavalitsus leidma teise lahenduse. Üheks võimaluseks on Linda rahvamaja viimine Antsla valla Kultuurikeskuse alla. Kas nii saab ka toimuma, ei tea, sest vallavalitsus ei ole otsust vastu võtnud. Olen küll kaasatud aruteludesse, aga praegu on meie põhiteema Euroopa kultuuripealinn Tartu 24 projektis osalemine.

Antsla vallas üheks kultuuriedendajaks on ühingu. Boose Selts on teada andnud, et peale

**9. veebruari lõpetab suur-
pidude korraldamise. Kas oled teadlik, miks kõigile nii ootamatult selline otsus tuli?**

Olen jõudnud lähemalt tutvuda Urvaste seltsimajaga. Miks Boose Selts sellisele otsusele jõudis, ma ei tea. Olen Boose Seltsi liikmetega põgusalt kohtunud ja saanud nende jutust aru, et nad on väsinud. Väsimus on ka mõistetav, sest suursündmused nõuavad väga suurt ressursi ja seda enam, kui seda peab tegema põhitöö kõrvalt.

Kuidas hindad Külalehte?

Olen väike lehelugeja. Külalehte olen sirvinud ja isegi mõnda lugu lugenud. Antsla Valla Leht on küll informatiivne, aga Külaleht on teistpidi informatiivne. Ma pigem ei anna hinnangut.

Saunataja Marko Puksing annab hinnangu Tsooru ujuvale suitsusaunale

Kalle Nurk

Jõepera küla elanik Marko Puksing on tuntud savikausside müüja. Savikaussid valmistab ta Savilõõvi potitehases ja müüb neid peamiselt laotel. Vähesed teavad, et Marko on ka suur saunafänn. Ökoloogia ja maateaduste instituudis geoloogiat õppides võttis ta nõuks kirja panna saunad, kus ta on käinud. Neid sai üle poolesaja. Tuletades meelde käidud saunades saadud saunamõnude, otsustas edaspidi nüüd juba korraga saunas käigud üles märkida. Marko pole Eestis ainuke, kellel selline hobi. Nii näiteks on tema sõbral märkmeid üle 1000 sauna kohta. Marko Puksing oli kutsutud saunadest rääkima ka 31. augustil Tsooru järvel avatava ujuva suitsusauna avamispeole.

Saatuse tahtel kohtusin aasta alguses Marko Puksinguga Tsooru raamatukogus, kus sai küsitud, kuidas tal möödus sauna-aasta ja kas ta on käinud sügisel avatud Tsooru ujuvas suitsusaunas, kas tal on ka tähelepanekuid selle „imesauna“ kohta.

Marko Puksing: „Huvi tundmine sauna vastu võib lu-

geda minu eluaegseks hobiks. Ülikooli ajal tuletasin meelde, kus saunades olen käinud, varsti hakkas mul peale oma-
moodi saunaralli. Püüdsin käia võimalikult paljudes saunades ja anda neile ka omapoolne hinnang. Mitte kõiki saunalaval istumisi ma ei märgi üles. Saunaskäik läheb kirja alles siis, kui olen kätte saanud kolm leili: pära-
leiliviskamist lähen ennast maha jahutama ja kui tagasi lavale naasen, läheb kirja teine leil ja siis veel kolmaski. Märk-
meraamatusse kirjutan sauna asukoha ja millise saunamõnu sain. Hiljem märgin üles, kus kohas see saun asus ja hindan seal saadud saunamõnu. Sauna-
aastal külastasin 43. uut sauna.

Mul on kodus suure kerisega suitsusaun. Kõigi ja suitsusaunade kohta, kus olen käinud, on mul ka eraldi arvestus. Suitsusauna kütmine hea sauna saamiseks on mitmed määravad tegurid: mis puuga kütad, kui suur ja kust poolt on tuul.

Väga oluline on ka, et saunaruumis ei oleks vingu. Kui ikka silmad kipitavad ja silmist vesi välja tuleb, siis ei ole see mitte kuidagi hea saun. Sauna soojana püsiminegi sõltub mitmetest asjaoludest. Üheks neist on kerise suurus. Mul on suure kerisega suitsusaun ja keskeltläbi arvestan nii: kolm tundi kütmist, kolm tundi saun soe, neli tundi kütmist, neli tundi soe. Kui on väga külm talveilm, teen päev varem eelkütmise. On olnud kordi, kui olen saanud leili visata isegi järgmisel päeval.

Tsooru ujuvas suitsusaunas olen käinud kolm korda. Ma ei taha kritiseerida kutsujaid, aga peab olema aus. Ühelgi kolmel korral pole ma saunamõnu kätte saanud. Esimesel korral sai saun ära proovitud avamispäeval. See oli saunatamise lõpu-
poole ja leili enam polnud. Kahel teisel korral olid ilmad juba külmemad ja ka siis ei läinud ma sauna just alguses. Ka neil kordadel oli sama lugu. Tegin karmi järelduse, et külmal ajal pole sinna mõtet minna, saun on liiga hõre. Suvel on teine lugu, siis võib isegi kilesaunas käia. Eks ole saunarentijad isegi sellest aru saanud, et midagi peab ümber tegema. Kas ja kui

palju ümbertegemise võimalusi on, sõltub lepingust. Juhtus nii, et sauna- aastal ma Tsooru ujuvat suitsusauna oma saunaraamatus saunana kirja ei pannud. Eks tuleb Tsooru ujuvasauna uus saunaskäik ette võtta siis, kui ilmad soojemad.”

Vestlus Marko Puksinguga jäi lühikeseks, temaga peab edaspidi põhjalikumalt juttu ajama. Loodetavasti paneb ta oma saunakogemused kirja, et neid saaksid paljud lugeda ja nende üle arutada. Trükis ilmunud materjalide järgi on Marko Puksing tuntud nimi, sest tema saunamõnude kirjeldusi on ilmunud Maalehes. Käesoleva intervjuu käigus ta mainis oma sõpra, kes käis möödunud aastal 100. saunas. Selle mehe kohta trükisõnas ma midagi ei leidnud. Küll on aga Rein Siku huvitavas, mahukas ja naudinguga loetavas raamatus „Sauna vägi“ (2023) kirjas, et Marko Puksing on külastanud 792 erinevat sauna 15 riigis. Olgu siinkohal lõpetuseks Marko Puksingu hea suitsusauna kuldreegel: „Ega iga saun ka kirja lähe, leil peab olema nii korralik, et võimaldaks kolm korda laval käia.”

Tsooru ujuva suitsusauna kütjad on hoolsad, et saunatajad saaksid lisaks leili viskamisele teisi mõnuseid nautida.

Foto: internetist

Kas Linda rahvamaja juurde paigaldatav teise kuke skulptuur igatseb taga kolhoosiaega?

Kalle Nurk

Teatavasti on 2024. aasta Eestis kuulutatud kultuuririkkuse aastaks. Samale ajale langevad ka Euroopa kultuuripealinn Tartu 24 üritused. Seega kujuneb Antsla vallas kahekordselt rikas kultuurielu, sest osa Tartu kultuuripealinna kavandatud üritusi on planeeritud ka Antsla valda. Ettevalmistustega alustati varakult. Antsla valla kultuurijuht Kaspar Kurve ja kultuuri- ja noorsootöö spetsialist Merle Tombak pidasid parimaks koondada suuremad üritused Linda rahvamaja baasil retroüritustena.

Oli kunagi ilus aeg, mida praegused vanaisad-vanemad mäletavad kui kolhoosiaega. Toona oli praeguse Antsla valla territooriumil Antsla linna kõrval kaks väga suurt ja rikat kolhoosi: Tsoorus asuv Jakov Mihhailovitš Sverdlovi nimeline kolhoos ja Kobelas Linda kolhoos. Viimane sai siis, kui juba puhusid vabaduse tuuled, uue nime – Vladimir Iljitš Lenini nimeline kolhoos. Rahvas pani sellist nimemuutust väga pahaks, eriti seda, et okupatsioonivõimude ees poeti viimse hingetõmbeni.

Siinkohal on vaja öelda, et mõlema kolhoosi suured kontorihooned on projekteerinud toona noor arhitekt Toomas Rein, kelle töid on ka mitme preemiaga tunnustatud.

Praegu pole Tsooru kolhoosist midagi nimetamisväärselt järel peale varemetes kontorihoone. Kobelas on alles aga kunagine kontor-klubihooned, mida aegamööda renoveeritakse ja enam-vähem talutava väljanägemisega ümbrus. Arvatavasti neid asjaolusid silmas pidades kavandasidki valla kultuurijuhtid Kaspar Kurve ja Merle Tombak Linda rahvamaja oma tähtsaima suvise kultuurirüürituse – retrostiilis suvise külapeo. Selle stsenaariumi aluseks on arvatavasti kunagine kolhoosi pargipidu pika söögilaua, rohke muusika ja tantsuga. Kahjuks pole nii Kaspar Kurve kui ka Merle Tombak Antsla vallavalitsuses tööpõstis, nende planeeritud suurürituse peab ellu viima uus kultuuri- ja noorsootööspetsialist Helen Laidma.

15. detsembril postitatakse Antsla vallavalitsus oma Facebooki lehel üleskutse aidata valida Linda rahvamaja esisele alale Kuke skulptuur. Nimelt on Antsla vallavalitsus võtnud plaani, et Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 raames paigaldatase Linda rahvamaja juurde lisaks vanale kolhoosiaegsele Kuke skulptuurile uus kukk. Idee saadi arvatavasti sellest, et kunagise Linda kolhoosi embleemil oli kaks kukke. Praegu seisab üks kuke skulptor Jaak Soansi teostus Linda rahvamaja järvepoolsele alale. Tombak ja Kurve arvasid heaks paigaldada

hoone ette teine kuke kuju, siis oleks kolhoosiaegne komplekt – kaks kukke – täielikult koos. Uue kuke valmimiseks kuulutati välja võistlus, kus iga osavõtja pidi esitama kaks kavandit. Kahjuks neist plaanidest vallalehes rahvast ei informeeritud. Kuke skulptuuri kavandid on esitatud kahe autori poolt – Lauri Tamm ja Krzysztof Krzysztof (Poolast). Milline neist neljast kavandist valmib, selgub rahva hääletusest (15.01.2024). Külalehe valmimise ajaks polnud rahva valitud kuke kuju veel teada. Antsla vallavalitsuse postitatud üleskutse pani inimesed kihama. Keegi ei teadnud planeeritavast kuke skulptuurist midagi. Üles kerkis mitmeid küsimusi ja meie vallarahva kombekohaselt hakati poriga loopima. Tänu kommentaaridele sain siiski mingi ülevaate. Ma polnud Linda rahvamaja terrassil käinud ja seest läbi akna vaadates ei saa arugi, et seal kuke skulptuur on. Kui aga tead, et see peaks kukk olema, hakkavad tõesti tunnusmärgid välja joonistuma. Seega ei tohiks Kobela inimesed pahaks panna kaugema kandi rahvale, et nad nii rumalad on ja kõrgemat kunsti ei mõista. Linda rahvamaja terrassil asuva skulptuuri valmistas 1970. aastal Jaak Soans, pannes nimeks „Konstruktsioon XIV (Kukk)”. Sulgudes märgitud sõna „Kukk” on abiks vaatamiseks, et aidata mõista, mida skulptuur endast kujutab. Jaak Soans on tuntud eelkõige monumentalistina, kes loonud enam kui 30 monumenti ja avalikku skulptuuri. Tema isa Georg Soans võeti Saksa sõjaväkke ja ta sattus põgenikuna Kanadasse. Skulptuur paigaldati praegusele kohale Linda rahvamaja avamise aastal (1973). Tekib küsimus, et kui Kobela rahvale see kukk nii suur ja tähtis kolhoosiaja sümbol on, siis miks sellest on nii vähe räägitud. Samas on hea, et Kuke skulptuuri on suudetud hoida originaalsena, et seda pole lõhutud nagu mujal on kolhoosiaega meenutavate taiestega juhtunud.

Suurem küsimus on hoopis selles, et miks on Linda rahvamaja juurde vaja teist kukke. Sellise küsimus on esitanud paljud Antsla valla elanikud. Antsla vald on rahalistes raskustes, iga läbimõtlema ja põhjendamata rahakulutus oleks priiskamine. Antsla vallavalitsus on hädas kommunikatsiooniga. Alles eelmises Külalehes kirjutasime kommunikatsioonihäiretest seoses Tsooru järvele ehitatud suitsusaunaga. Nüüd siis Linda kukk. Mitte kuidagi ei paista, et vallavalitsus püüaks selles osas paremini käituda, rahvast informeerida. Kuu aega on möödunud Antsla vallavalitsuse poolt Facebookis avaldatud kuulutusest, aga tänase päevani pole rahvale jagatud ühetege selgitust. Kas vallavalitsus

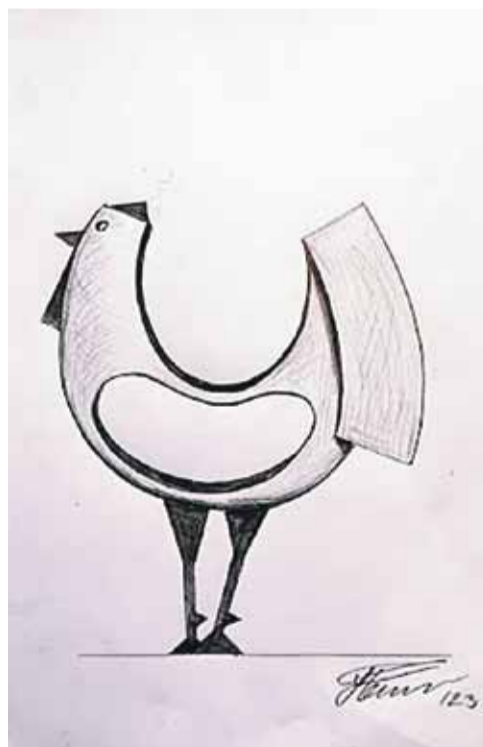

Linda rahvamaja terrassil asuv Jaak Soansi skulptuur „Konstruktsioon XIV (Kukk)”

Fotod: internetist

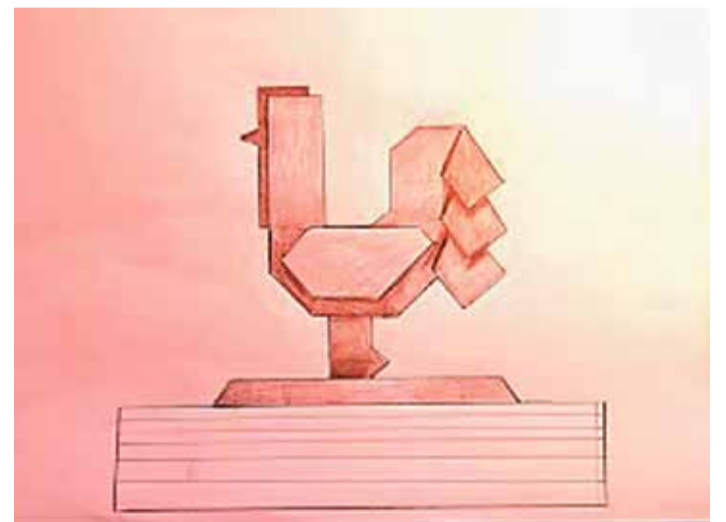
Antsla vallavalitsus on otsustanud paigaldada Linda rahvamaja uue kuke skulptuuri. Vallarahvale anti valida, millist neljast kukkest nad sooviksid seal näha.

üldse ootabki 15. jaanuariks inimeste arvamusi. Facebookis avaldatu on sügaval teiste kuulutuste varjus. Antsla valla kodulehel ega detsembrikuu Antsla Valla Lehes polnud sõnakestki Linda rahvamaja juurde valmistatava Kuke kuju konkursist.

Nagu juba öeldud, arvatase, et Linda rahvamaja

juurde uue Kuke kuju paigaldamise mõte pärineb Merle Tombakult ja Kaspar Kurvelt, kes omakorda said mõttele inspiratsiooni Linda kolhoosi embleemilt, kus oleval olnud kaks kukke. Kui see tõesti nii on, siis kuidas on Linda kolhoos seotud Euroopa kultuuripealinn Tartu 24 üritustesarjaga. Avatakse Kuke skulptuur

ju 31. augustil „Elamusõhtu – kirev Linda” raames.

Kavandavad sündmused Linda rahvamaja juurde tuleva uue Kuke ümber viivad mõtted palju avaramale ringile. Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 – see on avatud, jätkusuutlik ning rikkalik ja omapärase kultuuriga Tartu ja Lõuna-Eesti. 31. augusti õhtul „Elamusõhtu – kirev Linda” raames taaselustatakse Linda kolhoosi 80ndate pika laua pidusöögi traditsioon. Mis poolt on mineviku pidusöögi

traditsioon tulevikku vaatav? Mäletan, kuidas nõukogude võimu ajal igatseti Eesti Vabariiki ja püüti põimida varjatud, kuid mõistetaval kujul vabariigiaegseid tunnuseid, kus seda võimalik teha oli. Kas siit võib järeldada, et Antsla kultuuritöötajad ja Antsla vallavalitsus igatsevad taga kolhoosiaega, elustades niinimetatud pikalaua pidusöögi traditsiooni ja kinnitades seda veel ühe kuke skulptuuri avamisega?

Kohtumine Antsla valla loodusfotograafi Janek Joabiga

Kalle Nurk

Antsla vallas on palju tegusaid inimesi, kellest üht-teist midagi teatakse, kuid kes vääriskid rohkemat tutvustamist. Külalehe toimetusel on juba pikemat aega luubi all Antsla linnas elav loodusfotograaf Janek Joab. 8. jaanuaril saigi lõpuks teoks pikem jutustamine temaga.

Kui vanaema juhatas poisi õigele teele

Janek Joab on sündinud 1970. aastal Antslas. Tema elukoht on kogu aeg olnud Antsla: noorusajal Kobela küla, praegu Antsla linn. Olude sunnil on viibinud ära ainult kaks aastat teenides Nõukogude armees aega. Kaheksakümendatel oli väga levinud arusaam, et õpitakse õpetajatele. Selles mullis tiksus ka Janek kuni keskkoolitunnistuses käes. Varsti koges ta oma elus hariduslünkasid, mõistis, et oleks alustamata jäänud kõrghariduse asemel soovitud omada midagi enamat, midagi hingele. Janek leiab, et Antsla on elamiseks igati hea koht. Tema hing armastab vaikust. Tõsi, nii nagu suurlinnades, on siin väikelinnaski häirivaid asju, kuid siis läheb ta loodusesse ja summutab mõtetest need ebakõlad. Antsla linnale nii lähel asuv loodus ongi see, mis teda kohapeal kinni hoiab.

Janeki lapsepõlveaegne kodune kasvatus andis võimaluse käia väga palju looduses. Kuu- lates kodus jutte lindudest, kes aastaegade vahelduse tõttu meilt ära lendavad või siis seda, miks linnud akna taga söömas käivad, püüdis ta loodusest omal käel täiendavat teavet saada. Väga palju aitas teda looduse mõistmises bioloogia-õpetajana töötanud vanaema Olga Antsov. Oli ju vanaema tollal kohaliku looduskaitse seltsi pea ja au.

Lapsepõlves õpitud lindude rõngastamine jäi verre kogu eluks

Janeki esimeseks teadustööks võib tinglikult lugeda lapsepõlves koos sõbraga tehtud lindude rõngastamist. Poisid läbisid lühiajalise lindudega tegutsemise koolituse, tegid ornitoloogiaühingu päringu ja said rõngad. Vanasti käis selline tegevus kuidagi lihtsamalt. Rõngad panid nad jalga pesapöögadele. Oli see siis väikelinnu pesa mõnes põõsas või toonekure oma kõrge posti või puu otsas. Üles sätiti ka tihaste püüniseid. Üks nende rõngastatud toonekurg oli jõudnud isegi Lõuna-Aafrikasse, tagasisidet Saksamaal nähtud kajakatest on nad saanud väga palju. Janek toob uhkusega esile, et tollal õnnestus tal Eestis ainukesena rõngastada kaldapääsuke, keda nähti Iisraelis. Seega 100-protsendine tabamine! Eks praegugi saab temalt veel

Selfi. Pildil on Janek Joab ja fotoaparaat, millel istub värbkakk. Pilt on tehtud 23. aprillil 2023. Fotod Janek Joab

nii mõni lind rõnga jalga, kuid jalarõngad on hoopis teistsugused. Praegu pole vaja rõnga pealt andmete lugemiseks lind taas kätte saada, moodne tehnika lubab andmeid lugeda piltide pealt. Numbrid on praegu palju paremini loetavad, kasutatakse ka mitmesuguseid värvikombinatsioone. Nii näiteks pildistas Janek eelmisel aastal naerukajakat, kellel rõngas jalgas. Neli päeva tagasi oli sama jakakas olnud Poolas. Rõnga abil toimus ka Kobelas elava 20-aastase merikotka jälgimine. See soliidne lind oli kunagi pesapojana Pärnus rõngastatud. Merikotka jalanumbri lugemine on lihtne, tihase rõngas on aga nii väike, et raske on lindu peos hoides silmagagi seda lugeda. Lindude liikumise uurimisel kasutatakse ka kaelarõngaid, mõnikord seotakse linnu külge minisaatjaid. Alati ei pea ise ja üksi rõngastama, saab aidata ka teisi rõngastamisoperatsiooni läbiviimisel. Nii näiteks aitas Janek möödunud aastal Kotka klubil musta toonekurge püüda. Võib öelda, et Janek on leidnud huvitava, vahelduva ja hasarti tekitava hobi. Kohalikele on Janek Joab tuntud kui loodusfotograaf. Sellel teemal juttu ajades võibki jääda teda kuulama.

Kui kulukast hobist sai elukutse ja hobi kogu perele

Janek Joab: „Olen abielus Anne-Maiga ja meil on kaks last. Tütar Anabel on juba oma elu peal, poeg Jan Fred õpib Ants-

la gümnaasiumi kümnendas jalarõngad on hoopis teistsugused. Praeguseks on mul kodus kappi kogunenud hästi palju fototehnikat, jätkub nii endale kui lastelegi.

Oma esimeseks fotoaparadiks pean digifotosid tegevast niinimetatud seebikarpi. Nädal aega käisin sellega ringi ja tegin pilte. Ikkagi huvitav kohe pärast pildistamist näha, mis pildile jäi. Vaadates ühte pildile jäänud metsjänese poega, mõistsin, et see fotoaparaat ei ole minu jaoks. Läksin ja ostsin uue peegelkaamera ja selle juurde pika avatud Kasumetsas looduse metsaringi. See pakub rohkem huvi poistele. Pikaajast kogemusest olen täheldanud, kui vähe noored ikka teavad loodusest ja sellest on väga kahju. Eriti hästi on märgatav see metsaringiga liitunud uustulijate peal. Algul on neil kartus metsa ees, mistõttu hoiavad ühte suurde punkti. Paari järgneva kokkusaamise järel aga hajuvad kohe metsas laiali, nad teavad, kust mida otsida ja oskavad järjest enam loodusest toimuvat märgata. Meil on Kasumetsas oma territoorium, kuhu on üles pandud jälgimiskaamera ja pesakastid. Metsas on meil ka oma väike onnike, kus vahetame mõtteid metsas nähtu üle ja räägime üldse loodusest ning seal pulbitsevast elust. Alates sellest kooliaastast on mul kooli direktoriga sõlmitud kokkuleppe, et saan õppeprogrammi raames anda lastele paar elulist loodusõpetuse tundi. Minu sooviks on täita lastes need loodusega seotud lüngad, mis neil jäävad

Praegu annan oma kogemusi ja teadmisi, mida omal

ajal õppides koolist ei saanud, minu valikutunni raames edasi Antsla gümnaasiumi 10. klassi õpilastele. Etteantud 35 tunnise programmiga suudan õpilastele selgeks teha ainult ettekujutuse fotograafiast. Et neist päris fotograaf saaks, peab õpilastes tärkama huvi ennast edasi arendada. Nii pakungi lisaks õppetundidele võimalust osaleda kooli fotoringis. Selles ringis osalevad peamiselt nooremad lapsed. Käime metsas, räägime oma lugusid, teeme pilti. Lisaks fotoringile on mul avatud Kasumetsas looduse metsaring. See pakub rohkem huvi poistele. Pikaajast kogemusest olen täheldanud, kui vähe noored ikka teavad loodusest ja sellest on väga kahju. Eriti hästi on märgatav see metsaringiga liitunud uustulijate peal. Algul on neil kartus metsa ees, mistõttu hoiavad ühte suurde punkti. Paari järgneva kokkusaamise järel aga hajuvad kohe metsas laiali, nad teavad, kust mida otsida ja oskavad järjest enam loodusest toimuvat märgata. Meil on Kasumetsas oma territoorium, kuhu on üles pandud jälgimiskaamera ja pesakastid. Metsas on meil ka oma väike onnike, kus vahetame mõtteid metsas nähtu üle ja räägime üldse loodusest ning seal pulbitsevast elust. Alates sellest kooliaastast on mul kooli direktoriga sõlmitud kokkuleppe, et saan õppeprogrammi raames anda lastele paar elulist loodusõpetuse tundi. Minu sooviks on täita lastes need loodusega seotud lüngad, mis neil jäävad

saamata kodust või koolist. Inimestel on enamasti hästi kiire, mistõttu nad ei märka ümbritsevat. Sellest on ülikahju. Lapsed ei tunne enam sinilillegi, rääkimata muudest väikestest asjadest. Räägitakse, et eestlased on metsarahvas, aga lapsed ei tunne ära metsapuid. Viimased aastakümned on meie inimesed pühendunud Eesti riigi ja enda rikka elu ülesehitamisele. Nad on tööga ennast lukku pannud, jättes märkamata looduse ilu. Sellest vaatevinklist on üks põlvkond justkui vahele jäänud. Oleme hakanud jõudma olukorda, kus isegi algklasside õpetajad ei tunne hästi loodust. Õnneks pakub Antsla gümnaasium hästi palju võimalusi kõikide asjadega tegeleda. Antsla gümnaasium on ideaalne koht laste mitmekülgeks harimiseks. Vähestel koolidel on majast väljudes võimalus siseneda lähedal asuvalle metsateele. Vaatamata sellele, et ise olen üles kasvanud looduse keskel, tunnen ikkagi puudust sellest, kui palju loodusest oleks noorusaegadel võinud enam teada. Need lüngad on tulnud hiljem elus ise endale selgeks teha, seda läbi lugemuse ja elukogemuste.

Loodusfotode tegemise kunsti õpib kogu elu

Lisaks looduseadmiste edasiandmisele, läbi õppetundide ja metsaringide, on mul väga suur kogemus loodusfotode tegemisel. Nende vahendusel saan loodusesse minemata

anda tunde koolides ja rääkida oma juhtumistest looduses. Ükskõik, kas need kajastavad siis halba, head või midu ägedaid juhtumisi, leidub neis kõigis omajagu õpetlikkust.

Üks asi on pildistamine, teine aga saada hea pilt. Olen õnnelik, kui saan aasta jooksul oma kogusse lisada kümnekond head pilti. Kõige paremini saab need pildid kätte puutumata loodusest. Õnneks ei pea kaugele minema, sest Antsla lähedal on oma Karula rahvuspark, selle juhtkonnaga on mul hea vastastikune koostöö. Mida rohkem looduses viibida, seda rohkem sulle ka antakse. Alati ei piisa aga ainult käimisest, on vaja ka õnne. Arvan, et õnn mängib hea foto saamiseks isegi suuremat rolli kui kallis tehnika. Istudes vaikselt ooteasendis mahalangenud haavapuul ja kui sulle siis kakk pähe lendab, mõtled, et oled õige mees, et oled väljavalitu. Siis tunned ennast loodusega ühte sulandunud nagu Naksitrallide raamatust Sammalhabe. Kui palju on Eestis inimesi, kes saaksid rääkida lugu, kuidas temale on pähe istunud kakk, põialposs või kukkurtihane? Mul on need lood olemas ja mitte kalamehejuttude näol. Kahju, et kõigist õnnega kokkusaattumistest ei saa pilti teha. Mõnikord kestab see murdosa sekundi või sa ei tohi hingatagi, rääkimata pildi tegemisest.

Kuid õnnehetk võib kesta ka päevi ja veel pikemat aega. Nii näiteks möödunud aastal sain pildi, millel huvivärske linnupesa. Pildi saatja soovis teada, kelle pesaga on tegu. Sain kohe aru, et fotol oli punalinnu pesa, millesse kägu muna munenud. Käisin seda pesa viis päeva jälgimas. Kuigi pesa jäi märkamatuks, asus see ometi metsas autotee kõrval. Vahepeal sõitsid sellest mööda autod ja kõndisid inimesed. Kui ma praegu kuulen linnumehi televisoris rääkimas, et nad on käopesa otsinud 50 aastat ja pole leidnud, võin lugeda end eriti õnnelikuks inimeseks. On ju mul fotokogus olemas suur kogus pilte käopesast ja seal toimuvast.

Kui paljud inimesed tõusevad varahommikul, et enne tööle minekut käia koeraga jalutamas, siis mina tõusel kell kolm, võtan fotoaparaadi ja lähen rappa. Ka on seegi õnn, et mul on kodust kiviviske kaugusel Kobelas raba. Paljud inimesed ei teagi, et meil on raba näol selline rikkus olemas. Vaadates rabas päikese tõusu ja teinud ära mõned ilupildid, tunned ennast kohe teise inimesena. Eriti nauditavad on need hetked siis, kui pole sääski.

Kui kaamera ette jäävad ilvesed ja hundid ...

Looduses kohtumised lindudega on meie jaoks tavapärane.

Seda aga ei saa öelda metsloomade kohta. Mõõdunud aastal oli mul hästi palju kohtumisi ilvesega ja kahel korral hundiga. Ühel korral hunti nähes oleks tavainimene ära minestanud. Tol korral oli mul kavast pildile saada sokk. Looma metsast väljameelitamiseks puhusin heinapallide varjus vilet. Kuna inimesel puudub võime korraga näha nii ette, kui ka seljataha, pöörasin kord pärast vilepuhumist pilgu selja taha. Minu pilk kohtus noore vähekogenud hundi omaga. Arvatavasti oli vilega ära petnud hoopis hundi ja see ruttas kohale sokku kätte saama. Minu liigutus ehmatas võsaviillemit, kes pani jooksu tulnud teed tagasi. Teine hundiga kohtumine oli hetkeline, sest ta jooksis metsa vahel minust mööda nagu nool.

On õnnelikke hetki, kus saad hea foto väikese vaevata. Nii näiteks mõõdunud aasta sügisel sattusin nägema, kuidas väike kulliline meelitas pääsukesti välja. Rändavad pääsukesed magavad pilliroos. Kulliline lendab kõrgel koha peal ja teeb hädakisa, mille peale kõik pääsukesed tõusevad lendu. Kull sööstab parve sisse ühte lindu püüdma. Sellist olukorda võibki nimetada õnnelikuks märkamiseks. Mul on õnnestunud sarnast olukorda paar korda ka fotole püüda. Et asi õnnestuks on midagi vaja teada, kuhu minna, kuhu üles panna varje ja siis selle all ootama jääda teadmata, kui kauaks.

Kui metsas kohtuvad metsikus ja metslus

Mitte kõik minu pildid ei anna edasi ehtsat metsailu ja elu. On olnud juhtumeid, et mõtled minna väljavalitud metsa ja kui kohale jõuad, selgub, et seda metsa enam polegi. Tänapäevane kiire metsalanekide ülestöötamine jahmatab ennastki, kuid mida peavad tegema need linnud-loomad, kes seal elavad või pesitsevad? Mõistan, et mets on majandamiseks ja raha saamise allikas. Aga tänapäevane raha kiire

kättesaamine ei sobitu hästi kokku moodsa arusaamaga keskkonnast. Eks metsameeste rolliga samasugune ole ka jahindus. Mõlema tegevuse üle käivad suured arutelud ja on rohkesti erimeelsusi. Mõnede asjadega lepid ja harjud kui paratamatusega, mõne nägemine aga viib nii masendusse, et tahad kõva häälega karjuda. Alati ei suuda loodust kaitsta Karula rahvusparki olemasolugi. Siin võib näitena tuua tänavuse lumerohkuse ja elektrikatkestused. Pärast sulalund Karulas ringi sõites nägin, kuidas teeäärseid puud olid giljotiiniga ära narritud. Kui Vene ajal sügava lume korral löigati puu maha rinnakõrguselt ja alles jäid meetrikõrgused kannud, siis nüüd võetakse puid giljotiiniga maha kolme meetri kõrguselt. Püsti on jäänud mingid koledad kändid. Minu mõistus ei võta vastu, kuidas inimesed saavad niimoodi teha. Nagu sõda oleks üle käinud! Liinihooldusest ma saan aru, sest sealt võetakse puud maha madalalt, aga teede äärest, kus käib pidev liiklus, näidata üles metsalise suhtumist loodusesse, on minule täiesti mõistematu. Miks tegutsetakse elusa looduse kallal läbimõtlematult ja kiiresti? Jah, hea on ette kanda, et saabusime kiiresti kohale ja töö sai ära tehtud. Käisime abiks ja niinimetatud linnuke jälle kirjas! Sellist olukordadel piisab rahunemisest, kasvõi korra maha istumisest ja mõned korrad sügavalt sissehingamisest.

Kui aga nägin Kasumetsas jalutades rahaahnuse tulemusena metsaveo traktoriga segipööratud suusarada, pole minu jaoks küll mingit vabanust ja õigustust. Näidata enda üleolekut ja teha terviserajaga seda just inimeste poolt pikalt oodatud lume saabumise ajal. Ja meie hulgas on isegi inimesi, kes sellist tegu õigustavad! Siin on tegu kõige otsesema loodusest lugupidamatusega ja inimeste poolt tehtud töö ja vaeva porritallamisega. Sellist tegevust meie vallas võib luge-

da lausa kuritööks. Samas jagatakse miljon korda postitust, et „inimesed ärge käige jala suusarajal“. Huvitav, kumma jalajälj teeb suusarajale suuremat kahju! Igaüks meist ajab oma asja mõtlemata sellele, et ühe asja äratemise võime rikkuda teist asja.

Terviserajal jalutades torikavad mulle juba aastaid silma puudele pandud sildid „OK-SAD“. Ja pöörates pilgu puule märkad, et sellel puul on giljotiiniga lõigatud koledad oksatüükaid. Jälle ei jää muud üle kui vihastada ja käsi laiutada. Tekib küsimus, kas eestlased on ikka metsarahvas? Need on juhtumised, mida saaks vältida ja minu soov ongi lastele edasi anda, et on ka teistsugust suhtumist loodusesse. Pealegi on loodus Antsla valla üks kõige suuremaid rikkusi.

Olen õnnelik, et fotograafia on liitnud minu pere, hoiab kodu koos

Olen nagu Nipernaadi, kes peab alati kuhugi minema. Mõnikord seisab teelahkmel: kas loodus või kodu. Kõige raskem on otsusele jõuda kevadel, kus nii mõnigi kodune töö jääb tegemata või siis saab kiiruga kuidagi ära tehtud. Õnneks on minu sagedased looduses käimised ja pildistamised nakatanud lähedasi. Võrreldes oma noorusega, on pojal isegi suuremad eelised minu ees. Selleks on interneti kasutamise võimalus ja inglise keele oskus. Eesti on väike ja loodust käsitlev eestikeelne kirjandus napp, küll aga on maailm sellise kirjanduse poolest rikas. Pojal on inglise keel paremini käes kui eesti keel. Seda võin öelda tema eelmise aasta üheksanda klassi lõpueksamite põhjal. Ainult fotograafiaga tegelemisega on raske leiba lauale tuua. Selleks peab ka midagi muud oskama ja tegema. Olen kindel, et temas minult saadud metsas käimise pisik ära ei kao. Kuigi tütar minuga metsas ei käi, on väimees hakanud metsaskäijaks. Enne tütreaga kohtumist ei teadnud ta metsast midagi, nüüd istub autosse ja sõidab metsa. Nii on meie pere liikmed kõik varustatud fotoaparaatidega, lisaks saame kasutada drooni. Mõõdunud aasta perereis Norra kujuneski meie fotoreisiks, mis on ühtlasi minu kõige kaugemaks fotojahi kohaks. Imelisse maailma, kus teine maastik, teised liigid, teine ilm, võtsime teekonna ette poolaarpäeva alguses mai kuu lõpus. Kuna me kohti hästi ei tundnud, oli sibli mist palju. Vahemaad linnulennult polnud küll pikad, aga mägedes sinna jõudmiseks tuli pikk tee maha sõita. Mul oli eelnevalt kujunenud mägede kohta oma arvamus, tundsin, et mäed on must üle ja tunnen ennast nendega silmitsi olles nagu mitte keegi. Umbes nagu inimene tunneb ennast tormise mere ääres. Kui aga mägedesse jõudsin, sain aru, et minule sobivad ka mäed. Kõrgusi ma ei karda ja seepärast sai mööda mägesid palju ronitud.

Lisaks fotohuvilisele perekonnale on mul ka fotograafide sõpruskond. Saame aastas paaril korral kokku, teeme

Punarinid toitmas käepoega, mille ta oli munakoorest välja haudunud. Pilt on tehtud 26. juulil 2023.

sauna, lobiseme, käime rabas pildistamas. Üldiselt on sõpruskond sama nagu nagu sa ise oled. Enamus aega toimub suhtlus sotsiaalmeedias, meil on olemas *facebookis* omad grupid, *instagrammid*. Üldiselt peab ise ennast palju näitama ja seda ma ka püüan teha. Olen oma pilte esitanud konkurssidele, mõõdunud aastal avasin välismaal toimuvate fotovõistluste ukse. Tulemuste põhjal ma ennast päris megamütsiks ei saa nimetada, aga ühte-teist olen saavutatud. See pole mind pea püsti ja ölad laiali liikuma pannud, aga ma ei pea ka suurte fotograafidega kohtudes nurgas häbenema, saan kaasa rääkida.

Olen igal aastal saanud mingi tunnustuse ja hakanud sellega ära harjuma. Minu fotode kogus mul lemmikpilti pole. Küll on helged mälestused drooniga pildistatud kahest luigest ja kanada laglest lumel ning nende varjudest tehtud pilt, mida hindan väga kõrgelt. Hea, et seda on kõrgelt hinnatud ka teised fotograafid.

Igal pildil oma lugu

Nii nagu igal pildil, on ka minu lemmikpildil oma lugu. Sõitsin autoga, nägin kaugel olevaid luikesid, aga jätkasin siiski teekonda. Kilomeeter sõidetud, panin tagurpidi käigu sisse ja tagurdasin tagasi kohta, kust luiki olin silmanud. Drooniga

liikuvaid linde pildistada oli keeruline: sõidad luikede kohal ja luiged kas kõnnivad ära või jätavad maha oma väljaheite. Tehtud sai ligikaudu 200 pilti, millest ühe ilma segavate lisanuditeta välja valisin. Mulle endale ja väga paljudele sõpradele on see pilt väga meeldinud. On olukordi, kus tavainimestega minu meeldimine ei ühti, professionaalid mõistavad rohkem pildilt välja lugeda. Mul on pilte, mida teistel loodusfotograafidel pole: üks linnuliik paneb teisele mustikat suhu või siis lendav lind, mille tiivad on välja sirutatud. Selliste hetkede kättesaamiseks on vaja tabada murdosa sekundit. Mõnikord tuleb murdosa sekundi jäädvustamiseks tappa varjendis lamades sadu sääski või siis lasta neil endast verd imeda, sest ei tohi liigutada. Ja siis lendab sinu ette korra oksale kagu, istub seal hetke ja lendab minema. Nüüd on tarvis hetkegi ootamata vajutada fotoaparadi nupule, sest tead, see lind ei tule enam kunagi sellele oksale istuma, võid oodata palju tahad.

Mis saab edasi olevasoleva pildimaterjaliga? Oleme sõpruskonnaga koos välja andnud ühe fotoalbumi. Olen mõelnud ka lugude kirja panemisele. Minus kirjutajat pole. Kui aga keegi selle vaeva ette võtab, jagub mul materjali kuhjaga. Tartu Loodusmajas on üleval olnud minu fotode personaal-

näitus, minu tehtud pilte on olnud näha näiteks Jääaja kes- kuses.

Üks omapärane fotonäitus on mul ka Antsla vallas. Nägin internetti sirvides ühte pilti bussipeatusest, mille seinal oli mingisugune joonistus. Peas lõi põlema lamp, et selle tava- pildi asemel võiks olla hoopis üks looduspilt. Vaatasin üle oma pildid ja nende formaadid, kõik nagu sobis. Rääkisin sellest Kurmet Mürsepale, kes võttis kohe tuld. Otsisin Võrust tegija, kes pildi välja trükkis ja nüüd on võimalik meie oma kandis nähtud linnuga tuttavaks saada kaheksa bussipeatuste seinal pandud pildi vahendusel. Pean seda üliheaks projektiks, kasvõi Kobela bussipeatuste järgi otsustades. Kobelas on kaks bussipeatust. Kui ühte neist risustatakse ja lõhutakse, siis teist, kus linnupilt peal, ei puutu keegi. Sodimisi ikka on, aga need on väikesed. Tegelikult on need pildid inimesi distsiplineerinud ja bussijaamad on ilusti puhtad. Kiidusõnu olen saanud tagasisidena kaugemalt, kes mõõdasõidul pilte näinud. Ühene arvamus on olnud: äge ja lahe."

Nii nagu oli ette arvata, katkestas meie jutuajamise pilguheit kellale. Aeg oli teinud oma töö. Jääb vaid loota, et lehelugejal on, mida sellest loost mõttes endaga kaasa võtta ja talletada.

Norra loodus on imetusväärne. Pilt on tehtud 22. mail 2023.

Antsla vallas on Janek Joabi loodusfotoga kaunistatud kaheksa bussipaviljoni. Pilt on tehtud Antsla linna Keskuse bussipeatusest, kus on võimalik lähemalt silmitseda jäälindu.

Foto: Kalle Nurk

Raigo Inno vabatahtlikku tööd hinnati tiitli „Võrumaa aasta kodanik 2023” nominendiks nimetamisega

Kalle Nurk

Külalehe toimetuse tähelepanu köitis septembrikuu Antsla Valla Lehes valla arenguspetsialist Kalev Joabi kirjutis „Kasumetsa terviserada valgustatud täies ulatuses”. Toimetus leidis, et terviseraja ehitus ja Raigo Inno panus selles vajab pikemat käsitlust.

Raigo tutvustus kohalikus meedias oli poolik ja vähene

Kalev Joab kirjutab: „Septembrikuu viimasel nädalal lõpetati tööd, tänu millele sai valgustuse Kasumetsa terviseraja pikem ring. Varasemalt oli valgustus olemas lühikesel 1,1 km ringil. Seega on rada täies ulatuses (kokku 2,7 km) valgustatud ning kasutatav pimedatel sügisõhtutel jalutamiseks, jooksmiseks ning talvel lume olemasolul suusatamiseks. Valgustuse rajamisega seotud tööd on suurepärase näide kogukondlikust koostööst. Ettepanek ehitada valgustus ka pikemale ringile tehti 2022. aasta kaasava eelarve ideevoorus. Hääletusvoorus kogus ettepanek enim toetust ning Antsla valla poolse osalusega s.o 25 000 euroga hakati ideed ellu viima. Kui kõik varasemad kaasava eelarve ettepanekud on teostatud Antsla vallavalitsuse poolt, siis terviseraja valgustuse rajamine oli peamiselt ühe inimese Raigo Inno heas mõttes hull ettevõtmine, organiseerimine ja ellu viimine. Raigo poolse orgunnita poleks nimetatud ettepanekut saanud realiseerida põhjusel, et investeringu kogumaksumus oli kaugelt suurem kui 25 000 eurot. ...”

Asudes asja uurima, sain teada, et Raigo on rohkem tööinimene kui meediasse pürgija. Seepärast keeldus ta ka Võrumaa Teataja intervjuud andmast. Lugu Kasumetsa terviseraja valgustustöödest täideti Võrumaa Teataja vallavanem Avo Kirsbaumi käest saadud informatsiooniga ja vallavanema pildiga valgustatud raja mäeharjal seisimas. Külalehe toimetajal oli rohkem õnne. Laupäeval, 6. jaanuari õhtutundidel saigi teoks Linda rahvamajas pikem jutujamine Raigo Innoga.

Kogu senine elu Kobelas ja Antslas

Kuigi Raigo Inno on sündinud Kohtla-Järvel, kus on ka praegu kõik tema sugulased, tõi saatus teda aasta ja kolme kuuselt Antsla kanti. Ema ja isa olid otsustanud vahetada töökohta ja kolisid Võrumaale. Ema tööks sai Linda kolhoosis mootorimähkimine, isa aga teenis perele elatist sama kolhoosi kanalas. Korter anti neile Lusti külla. Kuigi lasteaed oli lähedal, jäi Raigo kodus kasvav laps. Küll aga käis ta hiljem samas hoones neli aastat koolis. Õpingud jätkusid

Raigo Inno.

Antsla keskkoolis ja Luua metsanduskoolis.

Pikemal haridusteel saatus Raigot ei hoidnud. Teda huvitas rohkem korvpall ja enda kehaline arendamine Tallinna Spordiinternaatkoolis (TSIK). Kooli pääsemiseks andsid eelise mitmeaastane enda võimete näitamine koolidevahelistel korvpalliturniiridel, korvpalliliidu poolt pärjatud parima noorkorvpalluri tiitel ja üheksandas klassis kaasa löömine esiliigas. Soov oli ennast arendada ka TSIKis kuulsu ja armastatud treeneri Jaanus Levkoi käe all. Kõik katsedki said ilusti ära tehtud, aga kui kõik katse läbinud pandi ritta ja Raigo rivi lõpus teistest 25 sentimeetrit lühem oli, otsustati ta jätta ukse taha. Mida teha, kas õppida? Valikuvõimalusi oli vähe: Kehtna arvutiõpetus jäi kõrvale, ilma suurema huvita läbis ta siiski Luua metsanduskooli. Eks huvi puuduse tõestuseks ole seegi, et peale kooli lõpetamist ta mootorsaaga käima tõmmanud polnud.

Kuid eluga tuli edasi minna, mistõttu ta pööras pilgud Soome poole, et elu alustamiseks raha teenida. Nii jätkuski 20 aastaseks saanud noormehe elukäik Soomemaa pinnal. 15 aastat töötamist võõrsil pole teda grammigi võõrutanud lapsepõlve kodukohast. Soomes aitas kodukoha tunnet alles hoida ka Keiti, kellega pandi leivad ühte kappi. Keiti on samuti Kobela tüdruk. Peagi hakkas nende kooselu vilja kandma, sest 2013. aastal sündis poeg. Vahepealsed koduskäigud lõppesid, kui poeg pidi minema lasteaeda. Raigo oli kindlalt seda meelt, et tema laps käib ainult Eesti lasteaias. Kobelasse osteti korter ja perekond pakkis asjad kokku. Korteri remondi ajal peatuti ajutiselt vanematekodus. Kuigi Raigo käib endiselt Soomes tööl, on sinna sõidud lühiajalised, sest palju tööd on võimalik ära teha kodus arvuti taga

istudes.

Raigo Innost on saanud Kobelas omainimene. Koos pojaga kasvades ja enda vananedes tärkas tal vajadus muuta külaelu mitmekülgsemaks. Selleks pakkus ühe hea võimaluse Antsla valla kaasav eelarve.

Kaasav eelarve võimaldas ainult vajalikud ostud teha

Raigo Inno: „Lugesime abikaasaga Kobela pealt kokku üle 50 lapse. Tekkis mõte ehitada lastele mänguväljak. See oli neli aastat tagasi. Kui oleks vald 20 000 euro eest mänguväljaku teinud, oleks see mastaabilt palju väiksem saanud. Tundub küll, et see on suur raha, aga kui hakkad tegema ja ostma, saanuks mänguväljaku jaoks ainult mõned asjad koos paigaldamisega osta. Meie otsustasime ise teha ja kasutada eelarvet ainult vahendite ostmiseks. Tegime väikese projekti, kus oli arvestatud kõigi vanusegruppidega: beebidest kuni seitsmeaastasteni. Valisime hinnapakujate hulgast välja kõige sobivamad. Ise sai tehtud aluspõhi ja paigaldatud seadmed. Kogu vajalainud töö oli meie vabatahtlik töö. Mässamist oli parasjagu. Nii nagu ikka tavaliselt projektirahade eest ehitatud objektidega, on rahaliselt tagatud ainult objekti valmimine. Mis edasi, jäetakse tuleviku mureks.

Eks seisin minagi koos Keitiga 2021. aastal valmis tehtud mänguväljaku edaspidise hooldusprobleemi ees. Järgnevad kaks aastat niitsin oma raha ja ajakuluga mänguväljaku muru, aeg-ajalt pingutasin atribuutide poldid kontrollimise mõttes üle. Sai tehtud enamgi. Meil õnnestus võita OlyBeti loosiga jalgpalliväljak. Et vallavalitsus saaks korvata mänguväljaku hooldamiskulusid, pidime Keitiga moodustama mittetulundusühingu. MTÜ Kobela mänguväljak sai regist-

reeritud 16. juunil 2022, mille kaudu hakkas siis vallavalitsus hüvitama minu muruniitmise ja prügikastide hooldamisega kaasnenud kulusid. Kobela laste mänguväljak on asja ette läinud. Meele on veelgi rõõmsamaks teinud, et Kobelas on palju lapsi juurde tulnud.”

Kaasav eelarve elavdab valla elu

Raigo leiab, et kaasav eelarve on hea asi. Kui aga tahad head asja ette võtta ja sellest heast asjast veelgi paremat asja teha, tuleb ise palju panustada. Järgmise suure objektina otsustas ta koos Keitiga, kasutades juuriidilise kehana MTÜ Kobela mänguväljakut, valgustada Kasumetsa suurem terviseraja ring. Kasumetsas on kolm terviserada: 0,7, 1,1 ja 2,2 kilomeetri pikkused. Oli selge, et kaasavast eelarvest saadava 20 000 euroga neid ära ei tee. Tuli kusagilt raha juurde saada. Riigikogu liige Priit Sibul (Isamaa) toetas omalt poolt riigikogulaste katuserahast 5 000 euroga, lisaks tuli leida veel teisigi sponsoreid. Raigo rääkis oma plaanidest sõpradele ja ettevõtjatele. Need kiitsid mõtte heaks ja tulid tema selja taha. Kindlusetunne olemas, kirjutas ta teiseigi taotluse kaasavast eelarvest raha saamiseks ja jällegi see rahuldati. Ka vallaharjale läks tema poolt algatatud mõte korda. Nüüd oli tarvis mõte ka teoks teha. Siinjuures tuleb meenutada tänada vallavalitsust, kus saadi aru, kui tähtis on Raigo ettevõtmine kohaliku kogukondliku elu elavdamise seisukohalt.

Kui kaasav eelarve tõi projekti 50 000 eurot vabatahtliku tööna

Raigo Inno: „Valla poolt saadud raha eest saime osta ainult rajavalgustuseks mineva, katuseraha kulus valgustuskaabli maa sisse tõmbamisele.

See oli aga ka kõik väljaspoolt saadud abi. Kogu ülejäänud töö terviserajal sai tehtud sõprade vabatahtliku töö abiga. Kõige suuremaks abiliseks on minu vend, kellega koos käime Soomes tööl. Võib öelda, et vennaga sai rajal oldud kolm nädalat, ja seda 8 tundi päevas. Septembrikuu lõpuks olid Kasumetsa terviserajad valgustatud! Tänu tasuta tehtud vabatahtlikule tööle ja paljudele toetajatele oli meil osa raha alles. Nii paigaldasime 700-meetrisele ringile ühe valgusposti, et saaks valgustatuse kõik Kasumetsa terviserajad. Ja ikka oli veel raha. Et annetused läheksid asja ette, otsustasime ehitada rajamasinale garaaži. Tegin kalkulatsiooni ja selgus, et niipalju siiski raha pole. Võtsin uuesti ette toetajate otsingu tee. Käisin läbi need ümbruskonna ettevõtjad, kelleni polnud veel jõudnud ja Võrustki sai otsitud. Lihtsalt võrratu, kui mõistvad ja abivalmid võivad inimesed ikkagi olla! Nii näiteks valas Võru Betoona oma kulu ja kirjadega garaaži põranda (umbes 1000 eurot) ja Selista Ehitus OÜ annetas ja tõi tasuta kohale vaja mineva pleki (umbes 1000 eurot). Osta tuli ainult garaažiuks. Suuremalt jaolt tegin ehitustööd kõik ise. Kui vaja, käisid sõbrad abiks. Käepärast oli alati võtta ka Gert Koch, kui mingi kahemehe töö või suurem tõstmine tarvis teha. Kogemuste põhjal hindan, et vallale oleks sellise garaaži ehitamine läinud maksma umbes 20 000 eurot. Vallavalitsus andis meie kasutusse suurema ringi valgustamiseks 21 000 eurot, meie aga lõpetasime projekti kogu Kasumetsa radade valgustamisega, lisaks veel rajatraktori garaaži ehitamisega. Kõik meie poolt tehtud oleks vallavalitsuse üksinda tegemise korral maksma läinud umbes 70 000 eurot. Seega MTÜ Kobela mänguväljakud oli teinud Antsla vallale ligikaudu 50 000 eurose kingituse.

See oli aga ka kõik väljaspoolt saadud abi. Kogu ülejäänud töö terviserajal sai tehtud sõprade vabatahtliku töö abiga. Kõige suuremaks abiliseks on minu vend, kellega koos käime Soomes tööl. Võib öelda, et vennaga sai rajal oldud kolm nädalat, ja seda 8 tundi päevas. Septembrikuu lõpuks olid Kasumetsa terviserajad valgustatud! Tänu tasuta tehtud vabatahtlikule tööle ja paljudele toetajatele oli meil osa raha alles. Nii paigaldasime 700-meetrisele ringile ühe valgusposti, et saaks valgustatuse kõik Kasumetsa terviserajad. Ja ikka oli veel raha. Et annetused läheksid asja ette, otsustasime ehitada rajamasinale garaaži. Tegin kalkulatsiooni ja selgus, et niipalju siiski raha pole. Võtsin uuesti ette toetajate otsingu tee. Käisin läbi need ümbruskonna ettevõtjad, kelleni polnud veel jõudnud ja Võrustki sai otsitud. Lihtsalt võrratu, kui mõistvad ja abivalmid võivad inimesed ikkagi olla! Nii näiteks valas Võru Betoona oma kulu ja kirjadega garaaži põranda (umbes 1000 eurot) ja Selista Ehitus OÜ annetas ja tõi tasuta kohale vaja mineva pleki (umbes 1000 eurot). Osta tuli ainult garaažiuks. Suuremalt jaolt tegin ehitustööd kõik ise. Kui vaja, käisid sõbrad abiks. Käepärast oli alati võtta ka Gert Koch, kui mingi kahemehe töö või suurem tõstmine tarvis teha. Kogemuste põhjal hindan, et vallale oleks sellise garaaži ehitamine läinud maksma umbes 20 000 eurot. Vallavalitsus andis meie kasutusse suurema ringi valgustamiseks 21 000 eurot, meie aga lõpetasime projekti kogu Kasumetsa radade valgustamisega, lisaks veel rajatraktori garaaži ehitamisega. Kõik meie poolt tehtud oleks vallavalitsuse üksinda tegemise korral maksma läinud umbes 70 000 eurot. Seega MTÜ Kobela mänguväljakud oli teinud Antsla vallale ligikaudu 50 000 eurose kingituse.

Vabatahtlike kaasamine vallandas vallaharjale enneolematu sotsiaalse aktiivsuse

Olen väga palju positiivset tagasisidet saanud. Minu poole on pöördunud pakkujaid, kes soovivad ka midagi omalt poolt juurde lisada. Näiteks soovib klassivend teha terviserada tutvustava filmi, plaanis on panna rajale kaamerad, et inimesed saaksid interneti vahendusel jälgida raja valmisolekut. Praegu kasutame minu kaamerat, millega sai valvutatud õues seisvat rajatraktorit.

Antsla vallavalitsus on sõlminud Hauka veloklubiga terviseraja hooldamise lepingu. Kui varem sõitis suusaradadisse Ülar Morel, siis tänava teen seda mina koos Romet Niiluse ja Mihkel Kannimäe-ga. Kolmekesi saame planeerida oma aega ja vajadusel teha vahetusi. Soojas kabiiniga raja-

traktori rooli keerates lähevad mõtted Ülar Morelile, kes enne traktori soetamist üksi külmast ja tuules ATV-ga suusaradadisse tallas. Nüüd on töö lihtsam ja mugavam ja ka rajad saavad tunduvalt paremad.

Ühe asutuse arutu suhtumine tekitas palju lisatööd

Meele tegi väga kurvaks, kui Riigimetsa Majandamise Kes-kusele (RMK) Kasumetsas teenust tegev firma otsustas metsa väljaveoks kasutada meie terviserada. Suur löik teest, mida me hinge ja higiga olime korda teinud, oli ühe hetkega pahu-pidi pööratud. Mõlemad osapooled tagantjärei kahetsevad tehtut ja RMK püüab kuidagi tekitatud kahju korvata, aga suusatajatele läks esimene kolmenädalane suusailm kaotsi.

Kui lõpetati metsa väljave-du, läksin lõhutud teed taastama. Mullaga läbisegatud lumi oli kui asfalt. Eemaldas selle teelt ja silusin põhja taas tasaseks. Nüüd on maa külmunud ja kui lumi peale tuleb, ei saa suusatajad arugi, et siin on sellise kuritööga hakkama saadud. Eks kevadel paista, kui suur kahju tegelikult oli. Igatahes teekraavid ja lõhutud truubid on RMK lubanud korda teha. Ka on metsakond kom-penseerinud kütte, mis kulus porise lume eemaldamiseks ja tee silumiseks.

RMKl oli plaanis teostada Kasumetsas raietöid septembris-oktoobris. Kuna sügistorm laastas metsi, suunas RMK tööd ümber ja tuli Kasumetsa puid langetama paar kuud hiljem. RMK juhtkonnaga oleme jõudnud kokkuleppele, et kui ilmastik võimaldab, tulevad ja taastavad kõik endisesse seisukorda, nii nagu oli see enne lõhkumist.”

Mees nagu orkester – tahab ja jõuab kõikjal osaleda

Raigo Inno on mees, kes lühikesel ajaga on jõudnud endast palju anda. Selliseid asju suudab ellu viia inimene, kellel on oskus mõelda ja arvestada. Kindlasti ei piirdu ta nende kahe projektiga. Temas on pulbitsemas energia, mis tahab väljaelamist. Seepärast on tema abikätt tunda olnud Linda rahvamajas. Ette on tulnud pirnivahetusi, rahvamaja ümbruses lumelükkamisi ja muruniitmisi. Oli ju Linda rahvamaja aastalõpu pidudeks saali laealune tema poolt kaunistatud. Raigo on öelnud, et eks sinna pandud abikäsi on rohkem mõeldud abikaasa vanaema aitamiseks. Ta lihtsalt ei saa kõrvalt vaadata, kuidas saab olla vanemale inimesele pandud sellised töökohustused. Teades aga abikaasa vanaema Evi, kelle kogu elu on seotud Linda rahvamajaga, siis Raigo hing ei suuda käed rüpes kõrvalt vaadata – ta aitab kaasa kuidas suudab ja veel rohkemgi.

Raigot võis näha ka suvel Antsla valla kohvikute päeval Linda rahvamaja terrassil aseldamas.

Raigo Inno: „Olen Linda rahvamajaga seotud juba lapsepõlveaegadest. Väiksenä sai siin hästi palju käidud. Nüüd seda enam kui elan kohapeal. Maja on kihvt ja püüan jõukohaselt ikka ka siin aidata. Minu abikaasa vanaema Evi on Boose Seltsi liige. Tänu temale olen ma siin päris tihti abiks. Mõnikord oleme platsis koos vennaga. Kuna Boose seltsi liikmed teadsid, et mulle meeldib grillida BBQ stiilis, kutsusid rikastama kohvikute päeval nende kohvikut Linda rahvamaja terrassil. Andsin nõusoleku. Ettevalmistustöödega alustasin öösel kell 12. Panin sooja kaks ahju, kaasavõetud liha marinaadi. Grillisin ribisid ja pakkusin kanakoiva pulgakomme.”

Asudes elama Kobela külla, on Raigo leidnud tagasitee korvpalli juurde. Eestist Soome kolides lõi ta mõnda aega kaasa ka sealsetel turniiridel, siis aga küllastus korvpallist. Kusagil viis aastat ei pörganud ühtegi palli. Nüüd võib teda taas näha korvpallitreeningutel ja kohalikus võistkonnas. Mängitakse maakondlikel võistlustel, rahvaliigat ja Läti liigat. Treeningusaalis mängijatest puudu pole, ka noori tuleb üha rohkem juurde.

Raigo Inno: „Mängin koos klassivendade ja nende lastega. Äge, kui vanemad ja noored koos mängivad, nõnda omandatakse kogemused kiiremini. Ka liigamängude võistkondadesse on noored sisse võetud.”

Kui Raigo käest sai küsitud arvamust üldiselt valla elu kohta, siis siin ta oma arvamuse avaldamisega ei kiirustanud. Talle meeldib Antsla vallas elada, sest muidu ta poleks tulnud Kobelasse elama ja omalt poolt vabatahtliku tööga nii palju ei panustaks. Kui aga otsida vigasid, siis leiab neid alati ka kõige paremates olukordades.

Mõtteid valla seltsilise tegevusest

Raigo Inno: „Mul on palju mõtteid ja tore oleks, kui vallas jätkuks kaasav elarve. Kuulsin, et see mõte olevat olnud juba kalevi alla pandud aga viimasel hetkel viidi protokoll muudatus. Protokoll muutmine oli õige tegu. Sai ju kaasava elarvega ellu viidud asju, mis vajalikud külale, vallale ja mille vilju saavad kasutada kõik, kel soovi.

Leian, et vald peaks seltsilist tegevust kuidagi veel paremini korraldama. Näiteks on Boose Selts väga tegus: teevad jaanituld, mänguväljakul laste üritusi, nende korraldatud peoõhtud on rahvarohked jne. Väikestes kohtades siin ümber Antsla ei toimuks ju midagi, kui ei oleks neid erinevaid vabatahtlikke seltse. Vald ju igale poole ei jõua!

Päris rahul ei saa olla rahvamaja ümbruse niitmise. Kui seda tegi Boose Selts, oli ümbrus palju ilusam. Juba aasta aega tegeleb muruniit-

misega vallavalitsuse hooldebrigad. Selle aasta niitmine oli allapoole arvestust. Rahvamaja on ikkagi suure Kobela keskuseks ja siin ka millegipärast rohu kasvamise kiirem, mistõttu ei piisa korra (või vähemgi) kuus niitmas käimisest. See pole muru, kui rohi jõuab põlvedeni kasvada. Tundub, et vallavalitsuse jaoks pole Linda rahvamaja ümbruse korrashoidmine just südameasi, tehakse siis kui jõutakse.

Kui vallavalitsus soovib teha midagi suurt, mis puudutab ka kaugemaid kogukondasid, siis tuleks ka neid kaasata. Olen ju nii palju küllaellu panustanud, aga ei tea midagi Euroopa kultuuripealinn Tartu 24 programmi raames Linda rahvamaja juurde paigutatavast teise kuke just. Sellel teemal pole kohalikega üldse räägitud. Meil on ju juba oma kukk, mis projekteeriti koos rahvamajaga ja mille on teinud omal ajal kuulnud skulptor Jaak Soans. Aga kas meil üldse ongi õigust kaasa rääkida, sest neis küsimustes on peremees Antsla vallavalitsus, ja kui raha on, eks nemad tea paremini, kuhu seda kõige õigem paigutada oleks.

Ka võiksid vallavalitsus ja volikogu kiiremini jõuda selgusele, milline tulevik ootab Linda rahvamaja. Kümme aastat majandas seda lepingu alusel Boose Selts, nüüd on juba neli aastat umbmäärast olemist, keegi midagi ei tea ega otsusta. Võiks mõelda ka sellele, mis kogu majast saab. Sellest ei piisa kui teeme hoo- ne keskelt korda ja maja seinad lagunevad.

Valla piirkonnad võiksid omavahel rohkem koostööd teha. Saan väga hästi aru, et iga piirkond tahab arenda ja arendamist. Kui aga mingi objektiga alustatakse, tuleb see ka lõpuni viia. See oli õige tegu, et vald kasutas ära Linda rahvamaja renoveerimiseks mõeldud 400 000 toetusraha ja leidis selle toetamiseks veel vajaliku omapoolse 200 000 euro suuruse finantseeringu. Suur ja vajalik töö sai ära tehtud. Nüüd on vaja edasi minna. Saali ventilatsioon on olematu ja rahvarohketel pidudel muutub saal saunavõlaks. Ei tohi juhtuda, et ei võeta ette järgmist suuremat projekti ja et Linda rahvamaja juurde tullakse tagasi alles pärast 15 aasta möödumist. Linda rahvamaja väärtus kultuuriliselt ja ehituslikult on niivõrd suur, et kindlasti tuleb leida koht, kust projektiraha küsida.”

Raigo Inno tegevust küllaellu arendamisel on märganud valla piirest kaugemalgi. Tänavu sügisel oli ta esitatud „Võrumaa aasta kodanik 2023” nominendiks. Kahjuks ta valituse ei osutunud, arvatavasti sai põhjuseks vallapoolne kassin tutvustus. See Külalehes avaldatud Raigo Inno elu ja töö lähem tutvustus püüab viga parandada. Uus konkurss on juba aasta pärast. Seniks soovime Raigo Innole, tema perele ja sõpradele edu kõigi seniste ja uute ettevõtmiste elluviimisel.

2023. aasta sügisel paigaldas Raigo Inno koos sõpradega Kasumetsa radadele valgustuspostid ja korrastati rada. Vaevalt jõudis lumi maha sadada, kui metsaveo traktoriga pöörati korda tehtud teelõik pahupidi. Foto: Janek Joab

Kui üks pilt ütleb rohkem kui sada sõna ...

Kalle Nurk

Loodusfotograaf Janek Joab avastas Kasumetsas jalutades metsaveotraktori poolt segipööratud terviseraja. Ta tegi sellest pildi ja postitas 1. detsembril Facebookis. Eks sellised vaatepildid lähevad inimestele hinge ja sellelgi korral tuli palju kommentaare. Üllatav oli see, et hukkamõistjate kõrvale jagus neidki, kes seda tegu õigustasid. Oles see olnud tavaline metsatee, oles veel kuidagi mõistetav, aga... Antsla valla rahvas teab, kuidas suve-sügiskuudel Raigo Inno

mässas koos vennaga nädalaid, et terviserada saaks talveks täies ulatuses valgustatud ja tee ilusti suusatajatele sõidetavaks. Ja just nüüd, esimese lume saabudes tuli suusarajale metsaveotraktor ja pööras tee pahupidi. Mitte ainult tee polnud lõhutud, vaid ka teeäärne kraav ja truuvid. Esimese lume röömudest jäid Antsla terviseraja suusasõbrad ilma. Nõnda lõpetas Antsla vald liikumisaasta!

Antsla vallavolikogu esimees võiks siiski enne mõelda, kui hakata oma Facebooki kirjutistes teelõhkujat kaitsma. Väljavõtte tema kommentaa-

rist: „Eks need tööd käivad ka mingite varem tehtud plaanide alusel. Ma arvan, et ei osanud keegi nii täpselt prognoosida, et selleks ajaks selline paks lumi maha tuleb. Aga kommenteerisin pigem seetõttu, et kas peab pidevalt negatiivset üles võtma ... Näen endal kodus metsamehe järgi, kui kohutavalt keeruline aasta see on olnud.”

Või siis teine kommentaar, justkui oleks metsamaterjali väljavedu mõnda terviserada kellegagi eelnevalt kokku lepitud: „Tööd olid ju eelnevalt kokkulepitud. Erinevatel ava-

likel koosolekutelgi läbi räägitud. Ma arvan, et eks nad lootsid, et maapind on rohkem külmunud. Kuid kahjuks see ei olnud nii. Nüüd tuleb valla poolt teha kirjalik kokkulepe, mis ajaks ja mis mahus korrastus- ja parandustööd tuleb ära teha. Muidugi kahju, et nii läks.”

Juhtunu on karjuvalt kole sündmus, mis kurvastas kogu Antsla valla rahvast, eriti aga selle tervisesportlasi ja raja vabatahtliku tööga ehitanud Raigo Innot.

Lusti lasteaias avati Põrnikate rühm

(Algus lk 2)

Kui palju lapsi on söimerühmas?

Rühmas on 14 last ja selliselt on ka rühm sisustatud. Söimerühm on ainult aasta. Järgmisel aastal küll rühmas laste arv suureneb, kuid me jääme samasse ruumi. Toome juurde ainult voodikohti ja muudame muud vajalikku sisustust.

Millist head veel ootate?

Praegusel hetkel ei oskagi muud head tahta. Uue rühma saamine oli ikkagi nii oodatud asi.

Kuidas on lugu järgmise aasta elarvega?

Eelarvega on meie vajadused ilusti täidetud. Neid asju arutame koos vallavalitsusega. Ei toimu mingisuguseid asju ei jõuga pealesurumisega ega jõuga äravõtmist. Selles suhtes on meil meeldiv koostöö. Muidugi tahaks, et see tühilt seisv vana osa oleks samasugune töös olevaga, aga peab realist-

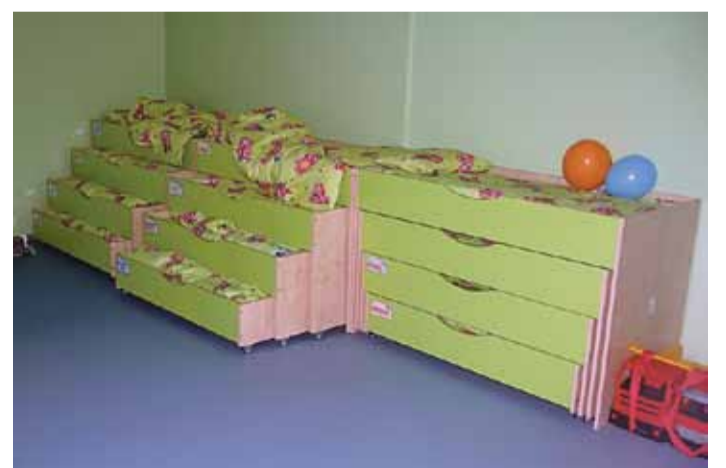
lik olema.

Kui nüüd noor pere tuleb valda, kas tema lapse jaoks on mõni vaba kohake?

Kui ta tuleb aasta keskel, meil vabu kohti pole. Kohataotlejate võimalus avaneb sügisest, kui kooliminejad on meie majast lahkunud. Vaba koha võimalus aasta keskel on siis, kui vahepeal lasteaiast mõni laps ära jääb. Perekondade liikumisi ikka on või siis muudel põhjustel.

Uue rühma avamisega sai kustutatud suur rahulolematumus, mis oli tekkinud lasteaiakohtade puuduse tõttu, samas pole jällegi ühtegi vaba kohta. Mis siis, kui jätkub vallas noorperede arvukuse kasv ja sellega kaasneb laste arvu suurenemine?

Antsla vallas on sündivus läinud kõvasti alla. Ma ei näe, et edaspidi tekiks probleem, kui lapsed ei saa kohta lasteaias ja peavad jääma ootejärjekorda. Edaspidi võib tekkida hoopis

2. jaanuaril 2024 avati Lusti lasteaias söimerühm. Söimerühma lastel kulub ligikaudu kaks nädalat uue kohaga harjumiseks. Pildil teevad kaks last lõunauinakut. Foto on tehtud 8. jaanuaril 2024. Foto: Kalle Nurk

probleem, et me ei suuda lastega täita kõiki seitset rühma. See oli juhuslik kokkusattumus, et meile tuli Antsla valda korrigeerida nii palju noori peresid, kel väikesed lapsed ja Ukraina sõjaga seotud noorperede liikuvus.

Kuidas nüüd on lood Uk-

raina lastega? Kas kõik, kes soovisid, on saanud lasteaiakohta?

Üks laps veel ootab, kes oleks soovinud tulla Lusti lasteaiada. Aga võib-olla sai Kuldre lasteaiada, pole sellega kursis.

Vaade Roosiku küla. Pilt on tehtud 7. septembril 2018. Foto: Aivar Küttim

Kuidas küla kriiside tuultes toime tuleb

Ruuta Ruttas-Küttim

Maailm on muutuste tuules ning kriise ja konflikte näevad paljud arvamused ka lähiaastatel tulemas. Sellisel ajal vajaks nii riik kui ka omavalitsus avara pilguga ja pikalt ettevaatavat valitsust, kuid kahjuks on nii meil kui ka mujal sattunud etteotsa inimesed, kes ei saa aru või keda ei huvita see, mis nende otsuste tagajärjel tulevikus juhtuma hakkab. Eesti majandus ja poliitiline juhtimine on masendavalt halvas seisus, ülepäeviti ahvardatakse sõjaga ning möödunud aasta lõpu elektrikatkestused olid justkui kriisiõppus veel halvemaks olukorraks valmistumiseks.

Kui maailm on ärevas muutuste ja konfliktide pöörises, on ühtehoidev kogukond see, mis aitab rasked ajad üle elada. Nagu näitas kasvõi Covidi kriis, siis headel aegadel linnadesse liikunud rahvas põgeneb tõsise kriisi ajal maa- le, kus ellujäämise võimalus

on oluliselt parem. Iga toimiv kogukond peab tõsiselt läbi mõtlema, kuidas ellu jääda, kui tulevad need kriisid, mille peale riigi valitsus ega kohalik omavalitsus ei suuda mõelda.

Meil on valitsejatel vaateväli kuidagi väga kitsuke – ollakse võimeline nägema ainult ühte võimalikku kriisi – sõda – ja selleks kriisiks valmistudes hävitatakse pikemalt mõtlemata kõik võimalused muude kriisidega hakkama saamiseks. Kagu-Eestis ongi riigivalitsuse ja kaitseväge arvates liiga palju inimesi jalus – ei saa rahus suuri harjutusvälju ega tuhandeid punkreid rajada – kohalikud tahavad miski pärast põldu pidada ja metsa majandada. Aga kui ei tulegi sõda, aga rohepöörde tulemusel hakkab elektrit olema ainult siis, kui tuul puhub või päike paistab? Kui Venemaa ei tungi sisse, vaid hävitab ainult elektritaristu? Kui tootmisettevõtete pankrotistumine tekitab linnades massilise töötuse ja linna kolinud lapsed naasevad maale, sest siin saab vähemalt süüa ja tuba on soe? Töötus ei piirdu ju ainult tootmissektoriga, väikese viitega jõuab see sealt edasi suurema osa maksumaksja palgal olevate kultuuri- ja haridustöötajate ja ametnikeni. Kui kõik valitsustasandid teevad plaane elu kokkutõmbamiseks maal – suletakse koole, kaovad

perearstid ja õpetajad, põllumajandus ja muu tootmine suretatakse konkurentsivõimet tapva poliitikaga (toetusi vähem, kui naabritel, sisendite maksud kõrgemad jne) – siis peab just maanimene vaikselt ja kindlalt hoidma tarkuse ja vastupidavuse seemet, mis tõsise häda ajal päästab ka need-samad uhked linnainimesed.

Nii et iga küla peaks läbi mõtlema, kui palju tuleb sinna elanikke, kui elu linnas võimalikuks muutub. Samuti peaks iga omavalitsus sellise stsenaariumi läbi mängima, kus äkitselt on elanikke mitu korda rohkem – nii lapsi, kellele vaja anda haridust, tööelisi, kellel pole tööd, kui ka eakaid, kes vajavad enam hoold ja arstiabi. Ja kui siia lisandub veel olukord, kus teenuste tagamiseks ei ole piisavalt elektrit, energiast, siis saame aru, kui tähtis on see, et ellujäämiseks oluline peab olema lähedal. Ei aita peened aparatuurid Tallinnas, kui puudub elupäästevõimekus 15 min kaugusel, ei ole kasu peenest geeniravist, kui antibiootikumid ja valuvaigistid Hiinast enam kohale ei jõua. Me peame oma pere plaani läbi mõtlema ja nii vallalt kui ka riigilt nõudma korralike plaanide väljatöötamist juhaks, kui ei lähe nii hästi, kui loodetud.

Valla tasandil ei ole kriisideks valmistumise teemal

külavanemateni mingit infot jõudnud ja ei ole neid ka teemat arutama kutsutud, mistõttu on alust arvata, et kui asi tõsiselt läheb, peab igaüks ise vaatama, kuidas hakkama saab. Võib koguni öelda, et kogukondade tugevdamise asemel müüakse neid jupikaupa maha. Nursipalu harjutusvälja laiendamisel tegutsesid Antsla valla juhid nagu mõisasaksad – müüsid mitukümmend „pärisorja“ maha, et saaks ühe suure maja korda teha. Kelle seda maja vaja on, kui rahvas maha müüdnud, sellele vist ei viitsitud mõelda. Algul otsustas volikogu, et nad ei otsustas midagi, sest nad ei tea midagi. Pärast tuli välja, et oma inimeste ja nende normaalse elukeskkonna mahamüümise hind oli juba varakult kokku lepitud ja nende huve, kes kõige enam kannatavad, ei suvatse vallavanem ega volikogusendi eestki kaitsta. Kui Luhametsa, Piisi ja Roosiku külad oma elanike huvide kaitseks välja astusid ja vallale eraldatud kahest miljonist oma küla elukeskkonna parandamiseks paari protsenti taotlesid (nt tuletõrje veevõtukohta rajamiseks ja teede remondiks), siis naeris vallavanem nad lihtsalt välja. Siinkohal tahan hoiatada neid, keda Nursipalu teema otseselt ei puuduta – seekord müüdi maha Luhametsa, Piisi ja Roosiku küla rahvas, järgmi-

ne kord, mingi teise asja nimel ja teise summa eest müüakse sama julmalt maha järgmine sats „pärisorje“.

Mida siis teha, et kriiside ajal külas ellu jääda? Suure määratuse ajal on mõistlik teha otsuseid, mis on kasulikud erinevate stsenaariumide korral ja vähemalt ellujäämiseks oluline (vesi, söök, soe tuba ja kõige olulisemad ravimid) on olemas. Headel aegadel teeme otsuseid tavaliselt mugavusest lähtudes, raskel ajal on oluline, et asi töötaks. Vanemad inimesed mäletavad aega, mil Eesti Energia soovitas viia kodud elektrikuttele – oma ja odav. Alles mõned aastad tagasi soovitati majade küttesüsteemid üle viia gaasikuttele, lammutada ahjud ja asendada need õhk-soojuspumpadega. Praegu näeme, et moega kaasa jooksjad on kodu kütmisega hädas. Kui ostad uut autot või minigeid seadmeid, siis vali sellised, mida kannatab pidada nii sel juhul, kui käivitub totaalne rohepöörde, katkevad kütuse tarneahelad, tulevad uued suured maksud või jätkub kõik vaikselt praegusel moel. Ravimeid ja toitu väga pikaks ajaks ette varuda ei saa, mistõttu võiks kogukonnas olla nii seemnevaru kui ka teada inimesed, kes oskavad ravimtaimi kasvatada ja kasutada. Lühikese kriisiga saame tänapäeval ju maal suhteliselt lihtsalt hakkama, aga

kui raskete aegade lõppu näha ei ole, siis tuleb mugavuses järele anda ja vaadata, et põhivajadused oleks rahuldatud.

Valmis tuleb olla kõigiks võimalusteks ja kuna riigi ega omavalitsuse abile ei saa loota, siis tasub oma kogukonnas kriitilisemad teemad ühiselt läbi arutada. Loodame ju ikka, et halba ei juhtu, aga kui valmistud halvimaks, läheb alati paremini. Möödunud aasta lõpp oma elektrikatkestustega oli üks korralik kriisiõppus paljudele Eestimaa inimestele. Roosiku küla rahvas oli siin mõnestki paremas seisus, kuna juba aastaid tagasi soetatil küla generaator, mis nüüd kenasti vee tuppä tõi ja külmi külmad hoidis. Meie küla on ka väike meditsiinipaun esmaabi andmiseks vajalike vahenditega – juhaks, kui kiirabi mingil põhjusel kohale ei jõua. Nii saame lühiajalise kriisiga kenasti hakkama. Ja kuna kogukond on sõbralik ja abivalmis, inimesed mitmekesiste oskustega, siis saame hakkama ka tõsisemas olukorras.

Üks Roosiku küla sõber võttis meie kriisiplaani ja -varustuse soetamise toredasti kokku: „Roosiku küla peab vastu kolm päeva peale maailma lõppu!“ Soovin, et teisedki meie kandi kogukonnad saaks enda kohta sama tõdeda.

Alates 2024. aastast sõltub Külalehe ilmumine laekunud toetustest. Külaleht nr 17 jõuab lugejani tänu Erki Savisaare, Oleg Grossi, Ira Prisko, Kaspar Kurve ning Sirje ja Peep Piirsalu annetusele.

Antsla vallavalitsus on jätkuvalt seda meelt, et vald ei vaja Antsla Valla Lehe kõrvale teist paberil infokandjat ning keeldus MTÜ Tsooru Koidukiirt rahaliselt toetamast, tuues põhjuseks: „Antsla vallal on oma väljaanne, Antsla Valla Leht, milles kajastatakse ka Antsla valla elanike tegemisi ning mille väljaandmise ku-

lud on 12 000 eurot aastas. Seetõttu ei ole otstarbekas toetada täiendavalt veel ühe lehe väljaandmist.“

Kõige suurem rõõm on andmise rõõm. Külalehe toimetuse on oma rõõmu lugejale jaganud 17 korral. Et saaksime lehte ka edasi toimetada, vajame lugejapoolset andmise rõõmu.

Ootame märksõnaga – Külaleht – teie annetusi: SEB, MTÜ Tsooru Koidukiired, EE141010220069014014.

Mida oodata alanud aastalt

Raivo Vallner

Lõppenud 2023 aasta andis meile hüppelise hinnatõusu, vastuolulise abieluvõrdsuse, ebaõnnestunud hooldereformi. Sündisid otsused tösta makse, muuta ühistransport tasuliseks, võtta riigi tasandil rohkem fookusesse rohepöore.

Mida loota alanud 2024. aastalt? Kas eksitada lubadustega olla tervislikumad, usinamad

ja lahkemad nii enda kui teiste suhtes? Tekib küsimus, miks me seda kõike alles nüüd soovime, kus me varem oleme olnud ja mida teinud, mis on takistanud meil seda tegemast?

Võib-olla tahtejõud? Mina ise otsustasin jätta möödunud mured maha ning võtta uude aastasse kaasa ainult elukogemused. Selline tegu annab juurde energiat lüüa elus paremini läbi, olla toeks perekonnale ja panustada ühiskonda. Ja tõesti, möödas on loetud nädalad, aga ma tunnen ennast elusamana. Loodan, et see minu pisike tegu saab olla eeskujuga teistele ning saame nii energialaengu ühendada, mis kannaks meid terve aasta ja nii aastast aastasse. Et meil jaguks nutikust seljatada vastutulevaid raskusi, hoolitseda enda ja teiste eest. Üheskoos

sõudes liigub paat palju kindlamalt ja kiiremini edasi.

Vallavolikogu liikmena tunnetan, et volikogu on justkui kaugenemas rahvast. Käime koos ja võtame vastu otsuseid, kuid rahvas ei taha kaasa tulla, nurinat on rohkem kui käte plaksutamist. Inimesed justkui ei mõista, miks me neid otsuseid teeme, kellele ja milleks? Igapäheeni individuaalselt on raske selgitustega jõuda. Küll saame selleks kasutada iga kuu igasse kodusse jõudvat Antsla Valla Lehte. Valla leht peaks andma võimaluse dialoogideks rahva ja valitsejate vahel.

Palju põhjalikumaks ja läbipaistvamaks peaksid muutuma ka istungite ja koosolekute protokollid, et neid lugedes saaks igäiks meist aru, kuidas ja millist teed pidi

jõuti otsusteni. Nii nagu üks tõrvapiisk võib rikkuda kogu meepurgi, nii võib väljajäänud arvamus või mõte muuta auklikuks tee, mida mööda soovime käia. Igal volikogu liikmel on istungil sõnaõigus ja õigus on ka, et see sõna protokollides kajastuks. Peame tagasi jõudma kirjepilti, mida alati ja korduvalt saab lugeda. Ütleb vanasõnagi, et kordamine on tarkuse ema.

Veel enam, oleks oluline jõuda meie vallavolikogu istungitel ja komisjonide koosolekutel ka tänapäeva ning võimaldada neis osalemine üle interneti, säästes sellega volikogu - ja komisjoniliikmete väärtuslikku aega ja hoiaks kokku transpordikuludisid.

Korrastamist vajaks kaubandustegevus tänavatel ja teistes avalikes kohtades. Ruo-

mi meil on, hakkajaid inimesi ka, nüüd on vallavalitsuse asi kõigile võrdsed tingimused kauplemiseks luua.

Kõigil on suured ja väikesed unistused. Suurte unistuste täitumiseks kulub rohkem aega. Igat päeva aga saame täita väiksemate asjadega. Selleks piisab kasvõi astuda üle uksele ja märgata, milline rikkus meid ümbritseb: ilus ja kõigi võimalustega loodus. Tarvis on kuulata ja tunnetada, mida loodus meile öelda soovib. Mina arvan kuulvat seda, et ei tohiks end uinutada aasta alguse unistuste ja soovidega, vaid tuleb haarata härjal sarvist ja unistusi ka järjepidevalt teoks teha. Kui ainult rääkida, siis võime leida ennast ummikust: näeme ju, milleni oleme alanud aasta alguses jõudnud ainult rääkimiste ja luba-

duste andmisega – õpetajate streigini. Kui me ei pea lugu õpetajatest, kes rajavad meile alusvundamenti elamiseks ja elu nautimiseks, ei jää meile muud üle, kui oodata aasta lõppemist, et siis uuele aastale vastu minna samade lootuste ja soovidega, mis olid aasta aega tagasi.

Lahendamatu olukordi ei ole, tuleb leida ja valida ainult õige tee. Me peame hoolikalt suhtuma rolli täitmise, mis meile antud. Laseme lahti asjadest, mida me ei saa muuta ja teeme kindlasti seda, mis on meie võimuses, nõnda parandame oma südamerahu. Vaatame päikese poole ja sammume läbi aikesetormide!

Soovin meile kõigile tegusat alanud aastat ja tugevat usku iseendasse!

Urvaste küladevahelisel korvpalliturniiril osales neli võistkonda

Kalle Nurk

23. detsembril toimus Kuldre kooli võimlas Antsla valla küladevaheline korvpalliturniir. See on jätk kunagise Urvaste valla küladevahelisele korvpallivõistlusele, mis sai alguse 1997. aasta juunis, kui valmis Kuldre kooli võimla.

Margus Klaar: „Küladevahelist korvpallivõistlust korraldati aastas kahel korral: jaanipäeva- ja jõulude ajal. Viimasel kahel aastal, pärast koroonapuhangut, on võisteldud ainult aasta lõpus. Kooli võimla valmistamine andis uue hingamise siinsele korvpallielule. Meile oli eeskujuks Võru maakonna lipulaevaks olev Antsla korvpallimeeskond. Kuna mängijaid jagus, tekkis mõte korraldada külade vaheline jõukatsumine. Esimesele korrale järgnes teine ja nõnda on aastatega muutunud see iga-aastaseks traditsiooniks. Hiljem muretsesin Kultuurkapitali projektitoetusest saadud raha eest rändkarika. Karikas ongi see, mille nimel külad omavahel mängu- oskusi näitavad. Paljud külade mängijad on mööda Eestimaad laiali, mõned elavad piiri taga. Seepärast ongi kokkusaamise ajaks valitud suuremad pühad. Oleme ikka turniiriks neli võistkonda kokku saanud. Kui varemalt jagati informatsiooni telefoni vahendusel, siis nüüd on moodustatud facebookis oma grupp. Meie turniir on kohale meelitanud kaugemaidki külasid, näiteks Antsla ja Vana-Antsla. Mängida saavad kõik, isegi need, kui pole kohal täit võistkonda. Võistkonnata mängijad jagame laiali meeskondade vahel. Kui varemalt vedasime vägikaigast antslakatega, siis pärast valdade ühinemist mängime nendega kokku. Et kooskäimisel oleks suurem mõte, otsime võistlusturniire. Enne koroonat avastasime enda jaoks Läti Smiltene liiga.

Hetk 23. detsembril 2023 toimunud küladevahelisest korvpalliturniirist. Foto: Kalle Nurk

Ka tänava võttis Läti meiega ühendust ja kutsus mängima. Olen juhtohjad üle andnud. Traditsioon on nii juurdunud ja kadumise ohtu ei paista. Täna on ligikaudu 30 inimest mängimas.”

Margus Klaar, töötades Kuldre koolis, vedas traditsiooni pikki aastaid. Paar aastat tagasi, pärast teisele töökohale suundumist, võttis temalt teatelpuga üle Avo Kirsbaum.

Avo Kirsbaum: „Covidi ajal pidime (korvpallurid) arvestama kooskäimise piirangutega. Seetõttu tuli korvpalliturniiri korraldamiseks teha muudatusi. Nii näiteks jäid kahel aastal turniirid üldse ära. Seejärel teatas Margus (Klaar), et soovib turniiride korralda-

mist üle anda. Leidsin, et patt oleks raisku lasta sellist traditsiooni ja võtsin juhtohjad enda õlule. Turniiri organiseerimine võtab oma aja. Nii otsustasime aastast kokku tulla ainult korra, jõulude ajal. Raske on ette aimata, palju mehi sel päeval kokku tuleb, vanemad mängijad on tervisega kimpus, noori mängijaid vähe peale tulemas. Õnneks on traditsioon Urvaste inimestesse tugevalt sisse juurdunud. Saime tänagi neli võistkonda kokku ja mängijad jagus pingilegi oma mänguajaga ootama. Olen lootusrikas, et saame seda turniiri pidada veel kümneid aastaid. Kui asi muutubki nutusemaks, teeme väiksemad võistkonnad.

Võistkondade moodus-

tumine saab alguse külade tuumikust, kes otsivad endale mänguseltsilisi: kohapealt, varem külas elanute hulgast. Mängu lähevad ka sugulussidemed. Kuna kõikides küldes on täis võistkonna kokkusaamisega tegu, siis kindlaid reegleid pole. Tähtis on, et leitu ise on nõus selle küla nimel mängima. Nii ongi, et alati ei saada võistkonda kokku ja sel korral jääb küla protokollki kandmata. Teretulnud on Urvaste kandist kaugemad külad. On ju näiteks kunagi võistlemas käinud Kobela ja Vana-Antsla mehed. Mängitakse au ja karika peale, auhindu ja medaleid me ei jaga. Mõnel korral oleme lisaks mängule loonud võistlusmomente vabajoone ja kolme-

punkti joone tagant viskajatele. Kuigi karika kojuviimine on tore asi, tullakse kokku selleks, et huvikaaslastega kokku saada, pidada väike „nügimine“ ning saunajutte ajada. Elavad ju paljud Eestimaad mööda laiali.

Ise ma tegin korvpalli põrgatamisega algust seitsmendas klassis õppides. Seega mängitud oma 21 aastat. Olen osalenud peaaegu kõigil küladevahelistel korvpalliturniiridel. Paljud pikka aega mänginud mehed on kimpus korvpallurite kutsuga. Omalgi on mängu ajaks põlv kinni seotud.

Et korvpalli mängida, peab olema hea füüsis. Füüsilise hoidmiseks käiakse Kuldres korvpalli mängimas korra nädalas

(reedeti), Antslas esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel. Lisaks treeningutele otsime ka võistlusvõimalusi. Nii näiteks eelmisel nädalal osalesime Võru-Põlva karikafinaalil.”

Turniiril osalejad jäid võistluspäevaga rahule. Turniiril osales 27 meest, kellest moodustati neli võistkonda: Antsla, Kuldre, Kõlbi ja Uue-Antsla. Mängiti 2x10 jooksva ajaga, sealjuures viimased 2 minutit niiõelda seisva ajaga. Mängud olid kõik üsna tasavägised. Kõige keerulisemaks vastaseks võis lugeda Kuldre võistkonda. Selles mängus jätkus põnevust lõpuminutiteni. Sel päeval neid siiski mänguõnn ei soosinud (3. koht). Tasemel olid ka lauakohtunikud Kairit Ladvig ja Marily Veesaar. Marily ütles, et lauakohtuniku töö juures on kõige raskem aja jälgimine, kuna on 24 ja kuna on 14 sekundi mäng. Mõlemad tüdrukud on lahkesti nõus rakedama lauakohtuniku kogemusi. Tänu nendele saab turniiri korraldada põhjaliku turniiri protokolliga.

2023 küladevahelises Kõlbi võitjameeskonnas löid kaasa Arvi Kirsbaum, Avo Kirsbaum, Henri Lõo, Kaidar Taal, Kaspar Veskus, Rauno Uibopuu ja Risto Haller. Turniiri suurimad korvikütid olid Volli Kurss (40), Karel Meitsar (30), Eiko Roosimaa (30) ja Siim Kolga (27). Järgmisel korral saadakse kokku 21. detsembril 2024.

Tänu Margus Klaari ettenägelikkusele on ta alles hoidnud kõik toimunud turniiride protokollid. Nüüd saab protokollide põhjal teha mitmesugust statistikat: kokku on peetud 48 turniiri, kõige rohkem võite (14) on Kuldre küla.

Tore, et Antsla vallas Urvaste kandis on olemas selline pikaajaline traditsioon ja et leidub neidki, kes aitavad traditsiooni elus hoida. Jõudu neile!

